

Biuletyn Integracji Społecznej Województwa Zachodniopomorskiego

Nr 3(8)/2011

Egzemplarz bezpłatny

www.projektrops.wzp.pl

Profesjonalne kadry.
Lepsze jutro.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Urząd Marszałkowski
Województwa Zachodniopomorskiego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

SPIS TREŚCI

Słowo wstępu	3
Postęp wynika ze współpracy – projekt Progressus	4
Razem przeciw razem	7
Projekt Re:Start	9
Terapia w piaskownicy – czyli jak jeszcze lepiej wspierać młodzież	11
Uzależniony dziś - nowa perspektywa osoby, terapii, zapobiegania	14
Wybierz przyszłość	17
Droga do domu nie zawsze jest prosta	21
Ekonomia społeczna w praktyce	25
Gdańsk znany i...nieznany, czyli wrażenia z wizyty studyjnej: Ośrodek Pomocy Społecznej jako Centrum Aktywności Lokalnej	26
O komunikacji interpersonalnej raz jeszcze	28

**Biuletyn Integracji Społecznej
Województwa Zachodniopomorskiego**

Nr 3(8)/2011

Egzemplarz bezpłatny

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
ul. Korsarzy 34
70-540 Szczecin

Zespół redakcyjny:

Dorota Rybarska-Jarosz, Marzena Kareńska, Stanisław Kałamaga

Redakcja:

ul. Starzyńskiego 3-4, p. III, pok. 11
70-506 Szczecin
tel/fax 091 42 53 635
www.projektrops.wzp.pl

Zdjęcie na okładce: Jakub Krechowicz

Skład i druk: PPH Zapol, Al. Piastów 42, 71-062 Szczecin

Nakład: 1000 egz.

Biuletyn przygotowywany w ramach projektu systemowego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej „Profesjonalne kadry – lepsze jutro”.

Szanowni Państwo!

Z ogromną przyjemnością oddajemy w Państwa ręce Biuletyn Integracji Społecznej Województwa Zachodniopomorskiego, którego tematem wiodącym są projekty innowacyjne finansowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Poszukiwanie i testowanie nowych, najbardziej efektywnych rozwiązań we wszystkich obszarach interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego to jedno z najistotniejszych wyzwań perspektywy finansowej 2007 - 2013.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia, stosunkowo niewielkie zainteresowanie realizacją przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w 2010 r. przeprowadził szeroką akcję informacyjno-promocyjną, która miała na celu zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców tym obszarem. Zorganizowaliśmy liczne spotkania przygotowujące wnioskodawców do opracowania założeń projektów, w trakcie Dni innowacyjności, beneficjenci mogli osobiście skorzystać z doradztwa w zakresie przygotowania wniosku, przy udziale projektodawców, którzy realizowali projekty w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, dyskutowaliśmy o korzyściach płynących z poszukiwania, testowania i wdrażania nowych rozwiązań.

W efekcie ogłoszonych konkursów oraz przeprowadzonej oceny, do dofinansowania rekomendowane zostały projekty w ramach następujących tematów:

1. Poszukiwanie metod wczesnej interwencji socjalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
2. Zwiększenie oferty istniejących, wykreowanie nowych instytucji działających na rzecz integracji społecznej grup marginalizowanych, wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym,
3. Wsparcie świadczenia w jednym miejscu kompleksowych usług – informacyjnych, doradczych i finansowych – dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej.

Proponujemy Państwu lekturę przedstawiającą zakres działań podejmowanych przez projektodawców, których istotą jest stworzenie produktu finalnego, mającego zastosowanie w praktyce na szeroką skalę, prowadząc do wypracowania nowych rozwiązań systemowych w obszarze integracji społecznej.

Zapraszam do lektury.

Andrzej Przewoda
Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Szczecinie

Postęp wynika ze współpracy

„PROGRESSUS – Innowacyjny model klastrów NGO działających z pracodawcami na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych” to projekt realizowany przez Związek Pracodawców Pomorza Zachodniego Lewiatan (Lider Projektu) i Instytut Spraw Społeczno-Gospodarczych do marca 2013 roku.

Projekt, którego strategia wdrażania otrzymała w październiku br. akceptację Komisji ds. Oceny Strategii Wdrażania Projektu Innowacyjnego, dotyczy problemu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Wskaźniki zatrudnienia niepełnosprawnych na polskim rynku pracy są bowiem zastraszające, jest to zaledwie 16,4%, podczas gdy np. w Szwecji 53%. Dane regionalne są jeszcze gorsze - w zachodniopomorskim jest to tylko 11,7%. – Zła sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy wynika z kilku głównych przyczyn. Są to m.in. nieskuteczne systemowo-prawne mechanizmy interwencji Państwa, postrzeganie osób niepełnosprawnych jako gorszych pracowników oraz brak wykorzystania potencjału NGO na rzecz zatrudnienia – tłumaczy Anna Kornacka, prezeska ZPPZ Lewiatan. – Jako że to NGO mają najbliższy kontakt z osobami niepełnosprawnymi i zapewniają bardziej wyspecjalizowane i zindywidualizowane usługi niż instytucje publiczne, projekt Progressus zasadza się na bezpośredniej współpracy organizacji pozarządowych z pracodawcami.

Grupa docelowa projektu to 60 osób w wieku 15 lat i więcej. Są to osoby nieaktywne zawodowo, także osoby uczące się lub kształcące i o niskim poziomie wykształcenia, bez doświadczenia zawodowego i uczestniczące w nieskutecznych modelach opartych na pracy warsztatów Terapii Zajęciowej. Grupę użytkowników stanowi 15 NGO i pracodawców. Dzięki działaniom Partnera projektu - Instytutu Spraw Społeczno-Gospodarczych, który ma stały kontakt z 30 NGO, istnieje ścisła współpraca z reprezentantami grupy docelowej.

Celem projektu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w całej Polsce poprzez opracowanie, przetestowanie, upowszechnianie i włączenie do polityki jednego Innowacyjnego Modelu. Model ma rozszerzać ofertę i efektywność istniejących NGO (działających na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych i innymi instytucjami rynku pracy) o działania podnoszące poziom zatrudnienia realizowane w strukturach klastra i przy ścisłej współpracy z pracodawcami.

COŚ NOWEGO

Innowacyjność modelu polega na zastosowaniu nowatorskiego podejścia do intensyfikowania, konsolidacji i koordynacji działań NGO działających na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez samoorganizowanie się w klastry. To pierwsze w województwie podejście,

zapoczątkował je szczeciński Instytut Spraw Społeczno-Gospodarczych. – W Instytucie zrzeszamy obecnie 30 NGO pracujących na rzecz niepełnosprawnych chcących działać w wypracowanej w projekcie formule – mówi Andrzej Klim z ISSG, główny użytkownik projektu. – Sama idea klasteringu została zaczerpnięta z biznesu i stosuje się do grup kooperujących przedsiębiorców. Według analizy specjalistycznej literatury istnieje wiele podobieństw między ideą kooperacji firm w imię interesu finansowego a ideą kooperacji NGO w imię interesu społecznego. To uprawnia nas do dokonania analogii i zastosowania tej formy dla trzeciego sektora.

Idea klasteringu, promowanego przez UE, jest więc skuteczną alternatywą dla obecnej sytuacji, w której to NGO działają samodzielnie bez ścisłej współpracy ze sobą – aż 78,5% nie utrzymuje żadnych kontaktów z innymi.

– Drugą wyraźną płaszczyzną innowacji naszego projektu jest stworzenie mechanizmu silnego współdziałania duetu NGO i pracodawców oraz wyposażenie NGO w kompleksowe narzędzia działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych – dodaje Agnieszka Janiak z ZPPZ Lewiatan, kierowniczka projektu Progressus. – Do tej pory strony ze sobą nie współpracowały, dlatego nikt nie przekazał organizacjom pozarządowym wiedzy, umiejętności czy narzędzi, dzięki którym mogłyby prowadzić skuteczne działania w tym obszarze.

Jako że produkt dotyczy problemu dotąd niedostrzeżonego, brakuje stosownych instrumentów. – To pierwszy w Polsce pomysł na wykorzystanie potencjału NGO w aktywizacji zawodowej i próba zorganizowania ich w innowacyjnej formie klastra, niespotykanego w naszym kraju wśród NGO – podkreśla Tomasz Małecki z ISSG. – Model ten zawiera również nowatorskie formy działania, tj. platformy internetowe łączące w sposób zautomatyzowany osoby niepełnosprawne z potencjalnymi pracodawcami.

Nowe formy i metody zapobiegania wykluczeniu społecznemu realizowane będą zatem poprzez zwiększenie oferty NGO, zrzeszenie NGO w klastry

(samoorganizowanie się) oraz stworzenie mechanizmów silnego współdziałania duetu podmiotów: NGO i pracodawców poprzez przekazanie nowego modelu - platformy internetowej łączącej niepełnosprawnych poszukujących pracy z pracodawcami. – Wypracowany w ramach projektu model będzie integrował ze sobą nowe podejście, czyli ścisłe zaangażowanie się NGO w aktywizację zawodową oraz metody, jak np. organizowanie się w klastry czy ścisła współpraca z pracodawcami i formy działania, tj. systemy informatyczne automatycznie łączące stronę podaźową i popytową rynku pracy – podsumowuje Andrzej Klim.

TOP MODEL

Innowacyjny Model, który powstaje w projekcie składa się z dwóch części. Część A to analiza uwarunkowań tworzenia klastrów, narzędzia wyboru formy klastra wraz z procedurami tworzenia, struktura zarządzania i metody koordynacji klastrem, system (opis, architektura, kod programu, płyta instalacyjna, instrukcja instalacji i obsługi) umożliwiający skuteczną integrację i koordynację członków klastra.

Część B ma zwiększać ofertę istniejących NGO (działających na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych) o działania ukierunkowane na podnoszenie poziomu zatrudnienia. W skład tej części ma wchodzić m.in. biblioteka wiedzy o złożonym problemie zatrudnienia os. niepełnosprawnych i dostępnych mechanizmach/instytucjach udzielania wsparcia (spis książek, raportów, wyników badań, linków, autorskie szkolenia e-learningowe), narzędzia badawcze potrzebne do tworzenia profili zawodowych os. niepełnosprawnych (diagnoza osobowościowa, predyspozy-

pracowników (z niepełnosprawnością) oraz informatyczny system (opis, architektura, kod programu, płyta instalacyjna, instrukcja instalacji i obsługi) umożliwiający gromadzenie profili os. niepełnosprawnych, gromadzenie profili cech/umiejętności/kwalifikacji poszukiwanych pracowników z niepełnosprawnością i automatyczne kojarzenie obydwu stron

– Cały model będzie przekazywany użytkownikom

psychologiczne, zawodowe itd.), narzędzia badawcze (wraz z instrukcją stosowania) do konstruowania pożądanego profilu kompetencyjnych potrzebnych

kom poprzez publikację książkową złożoną z dwóch tomów (A i B) wraz z CD zawierającą przygotowane oprogramowanie, szkolenia e-learningowe oraz bibliotekę wszystkich produktów cząstkowych a także stronę www, na której zostaną udostępnione do swobodnego pobierania – tłumaczy Andrzej Klim.

O rezultatach projektu zadecyduje liczba NGO działających na rzecz osób niepełnosprawnych i osób niepełnosprawnych która została skojarzona z pracodawcami, podniosła poziom aktywności zawodowej i zaczęła współpracę z pracodawcami oraz to, czy uda się zintegrować działania NGO.

Potencjał modelu jest ogromny, czego dowodzi jego znacząca uniwersalność i replikowalność w stosunku do innych grup narażonych na marginalizację społeczną, jak np. ludzie ubodzy czy więźniowie. Konieczne jest tylko nieznaczne dostosowanie narzędzi badawczych dotyczących tworzenia profili zawodowych do specyfiki innej grupy społecznej. Pozostałe instrumenty są uniwersalne.

Marika Gołda

autor zdjęć: *Grzegorz Szulc*

PROJEKTY INNOWACYJNE

Razem przeciw razem

Projekt „RAZEM PRZECIWIW RAZOM” jest realizowany przez Powiat Świdwiński/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdwinie w partnerstwie z Politechniką Koszalińską/ Instytutem Polityki Społecznej i Stosunków Międzynarodowych w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wartość projektu wynosi 1 984 879,32 zł a termin realizacji to 01.01.2011 – 31.12.2013.

Pomysł na podjęcie działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy pojawił się w 2009 r. Wtedy to rozpoczęły się działania, które miały pokazać czy istotnie problem istnieje. Jedną z naszych inspiracji były spotkania z doradcami Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej: Iwoną Klimowicz, Piotrem Szeszko oraz Jerzym Wójtowiczem. Otrzymaliśmy wiele cennych wskazówek. Efektem było aplikowanie o dofinansowanie projektu w ramach Priorytetu VII, jednak nieskuteczne. Okazało się bowiem, iż zaplanowane przez nas działania nie kwalifikowały się do wsparcia w ramach projektu standardowego. Podjęliśmy intensywniejsze działania, zapytaliśmy o potrzeby, przeprowadziliśmy diagnozę, zaangażowane zostały instytucje mające w obszarze swoich działań przemoc, podpisano 17 listów intencyjnych. I tak oto narodził się pomysł na projekt innowacyjny.

Główną potrzebą realizacji projektu „Razem Przeciw Razom” jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie. Postrzeganie przemocy domowej jako zjawiska stricte patologicznego, marginesowego, dotyczącego jedynie niewielkich i specyficznych grup społecznych, stanowi jedno z podstawowych źródeł trudności w jej zwalczaniu. Praktyka i teoria wskazują jednak, że przemoc domowa przybiera szereg różnorodnych postaci co znajduje odzwierciedlenie m.in. w jej definicjach formułowanych w naukach psychologicznych i socjologicznych jak i przepisach prawnych.

Aby ukazać skalę i charakter problemu przemocy rodzinie w Powiecie Świdwińskim, w ramach projektu „Razem Przeciw Razom” przeprowadzono:

- badania ilościowe (metoda badawcza dorosłych - to indywidualna ankieta bezpośrednia z wykorzystaniem standaryzowanego narzędzia pomiarowego – anonimowego kwestionariusza badawczego¹, metoda badawcza

dzieci i młodzieży - to ankieta audytoryjna z wykorzystaniem standaryzowanych narzędzi pomiarowych – anonimowych kwestionariuszy badawczych²),

- badania wtórne (przeprowadzenie analizy źródeł zastanych, przeprowadzenie wywiadów z poszczególnych instytucji z terenu Powiatu Świdwińskiego zajmujących się problemem przemocy w rodzinie³),
- badania jakościowe (przeprowadzenie zogniskowanych wywiadów grupowych FGI w postaci dwóch spotkań fokusowych, na grupie użytkowników projektu⁴).

Postępowanie badawcze o takim charakterze i tematyce zostało przeprowadzone w regionie po raz pierwszy.

Badania ilościowe, mające na celu określenie skali problemu, przeprowadzono na dwóch grupach respondentów:

- 1 – dzieci i młodzież - uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu Powiatu Świdwińskiego,
- 2 – osoby dorosłe w wieku produkcyjnym lub poprodukcyjnym, zamieszkałe na stałe lub tymczasowo na terenie którejkolwiek z gmin Powiatu Świdwińskiego.

W grupie dzieci i młodzieży znalazło się 1861 respondentów. 1289 młodych respondentów tj. 74% wskazało na zaistnienie jakiegokolwiek formy przemocy w ich rodzinach. 452 osoby, a więc 26% respondentów konsekwentnie w swoich odpowiedziach stwierdziło brak zachowań przemocowych w ich domach⁵. Młodzi respondenci na pytanie „z jaką formą przemocy zetknęli się w swym otoczeniu?” odpowiedzieli w następujący sposób: 33% - wskazało przemoc fizyczną, 22% - psychiczną, 21% - emocjonalną, 10% z przemocą rozumianą jako zaniechanie i 5% z przemocą seksualną.⁶

W badaniu wzięło udział 919 dorosłych, w tym 587 kobiet (64%) i 332 mężczyzn (36%). Większość, bo aż 83%

¹ M. Czerwińska, M. Sasin, J. Czerwiński Raport metodologiczny do badań ilościowych dorosłych z terenu Powiatu Świdwińskiego, Świdwin 2011, luty-kwiecień 2011, str. 17.

² M. Czerwińska, M. Sasin, J. Czerwiński Raport metodologiczny do badań ilościowych dzieci i młodzieży z terenu Powiatu Świdwińskiego, Świdwin luty-kwiecień 2011, str. 22.

³ E. Liszka-Gąsior, Ż. Wolniak, U. Kosowska, Raport – opracowanie metodologii badań jakościowych i wtórnych, Koszalin 2011, str. 5.

⁴ Ibidem, str. 5.

⁵ M. Czerwińska, J. Czerwiński, U. Kosowska, E. Liszka-Gąsior, M. Sasin, Raport badań ilościowych dzieci i młodzieży z terenu Powiatu Świdwińskiego, Świdwin, lipiec 2011, str. 76 i 78.

⁶ Ibidem, str. 89.

przyznała się do występowania w ich rodzinach jakiegoś rodzaju przemocy domowej. Zdecydowane deklaracje negujące występowanie tego zjawiska w rodzinach wskazało jedynie 17%. Warto w tym miejscu zauważyć, że uzyskane efekty badań w postępowaniu prowadzonym wśród osób dorosłych pokrywają się częściowo z tymi uzyskanymi od młodzieży (w sensie tendencji). Analiza danych z postępowania prowadzonego równoległe wśród młodych mieszkańców regionu wskazuje bowiem, że aż 74% indagowanych potwierdza istnienie przemocy w ich rodzinach.

Uwzględniając wyniki badań przeprowadzonych w Powiecie Świdwińskim należy jednoznacznie stwierdzić, że niezbędnym jest podejmowanie działań w zakresie diagnozowania, przeciwdziałania i reagowania w sytuacji przemocy w rodzinie. Zasięg i skala problemu zjawiska przemocy domowej skłania do takiego zdecydowanego osądu. Aktywność taką powinni podejmować wszyscy interesariusze w regionie, począwszy od organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, ośrodków pomocowych, policji, służb kuratorskich czy szkół. Dopiero interdyscyplinarne podejście do problemu, wypracowane na bazie ścisłej współpracy interesariuszy regionalnych, gwarantujące pełne zaangażowanie każdej ze stron, może zapewnić sukces w przezwyciężaniu tego trudnego i szczególnego problemu, jakim jest przemoc w rodzinie.

Innowacyjność w projekcie polega na zindywidualizowanym podejściu do Użytkowników (przedstawicieli instytucji pierwszego kontaktu z przypadkami przemocy w rodzinie) i Odbiorców (osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na przemoc w rodzinie), zastosowaniu kompleksowego systemu pracy dla powiatów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, stymulowaniu współpracy między instytucjami (połączenie działań różnych instytucji i organizacji czyli różnych metod i narzędzi działania), integrowaniu dostępnych narzędzi cechujących się wyższą użytecznością-pakiety (3 instrumenty w ramach produktu finalnego), wyspecjalizowanych receptach na wsparcie grupy oraz usprawnieniach metodycznych wynikających z twórczego wykorzystania nowoczesnych technologii komunikacji (VoIP, elektroniczny system komunikacji).

Jest alternatywą dla obecnie istniejącego systemu, który jak wskazują Odbiorcy, i również Użytkownicy wykazuje luki i bariery w skutecznym rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie.

Dzięki wprowadzeniu innowacji powstanie trzeylementowy produkt finalny składający się z:

- modelu pracy Zespołu Użytkowników,

- modelu planu pracy i harmonogramu Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego,
 - modelu scenariusza Kampanii Społecznej.
- Dzięki zastosowaniu takiego rozwiązania kobiety i mężczyźni zagrożeni marginalizacją społeczną, ponieważ doświadczali/ły przemocy w rodzinie, otrzymają nowe rozwiązania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w postaci kompleksowej pomocy wysoko wykwalifikowanej kadry, wyposażonej w nowoczesne metody działania, spójne procedury (model współpracy instytucji pierwszego kontaktu z przypadkami przemocy w rodzinie).

Wartością dodaną jest opracowanie innowacyjnego narzędzia komunikacji pomiędzy członkami Zespołu Użytkowników – „Lokalny system powiadamiania o przypadkach przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Świdwińskiego”. System dostępny jest przez przeglądarkę internetową. Został sfinansowany w ramach Rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”. Aplikacja została opracowana specjalnie na potrzeby projektu „RAZEM PRZECI W RAZOM”.

Zakończona została faza diagnozy. Na lata 2012 – 2013 przewidziany jest wzajemnie przeplatający się etap testowania, upowszechniania, włączania do głównego nurtu polityki i ewaluacji.

Niezwykle istotne dla realizatorów jest to, iż mimo tak naprawdę niezbyt intensywnych działań upowszechniających, prowadzonych w I fazie projektu, zaczyna on żyć. Pojawiają się osoby, które doświadczają przemocy, zgłaszają się zarówno do biura projektu jak i osób – przedstawicieli instytucji zaangażowanych w realizację, i co najważniejsze otrzymują wsparcie. Przedstawiciel Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego, w ramach działań pozaprojektowych stał się wykwalifikowanym specjalistą, mamy w swoich zasobach również specjalistów różnych branż – psychologów, prawników, doradców zawodowych, którzy w obecnej chwili świadczą usługi pro bono. Skuteczna pomoc dla tych osób, udzielana w formie dotąd absolutnie niemożliwej do zrealizowania, jest dla nas największą wartością i utwierdza nas w przekonaniu, że warto podjąć trud pracy w obszarze niezwykle trudnym, na rzecz problemu „zamiatanego pod dywan”, niewygodnego i niewdzięcznego.

Wszelkie informacje na temat projektu dostępne są na stronie www.razemprzeciwrazom.pl

*Beata Gadzinowska
Kierownik projektu*

⁷ System telefonii VoIP (Voice over IP - przesyłanie głosu/telefonowanie przez sieć Internet.

Projekt RE:START

Projekt Re:start realizowany jest przez Polską Fundację Przedsiębiorczości w partnerstwie z Oxford Innovation Ltd. z Wielkiej Brytanii w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII Regionalne Kadry Gospodarki.

Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII Regionalne Kadry Gospodarki.

Projekt realizowany jest w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy dotyczące przeżywalności firm. Wiele przedsiębiorstw, które rozpoczęły działalność gospodarczą, ma problem z przetrwaniem pierwszego roku istnienia, niewiele także „dożywa” do okresu dłuższego niż 5 lat. Spośród nowopowstałych przedsiębiorstw w ciągu roku upada 35-40% z nich, a po 5 latach funkcjonuje już tylko niewielka ich liczba. Potwierdzeniem sytuacji są wnioski z badań prowadzonych przez GUS od 2002 roku. W ostatnim badaniu z 2010 roku stwierdza się, iż spośród 294,3 tys. zarejestrowanych w 2008 roku podmiotów gospodarczych, ok. 76% utrzymało się na rynku do końca 2009 roku, zaś spośród założonych w 2004 roku, po 5 latach na rynku nadal funkcjonowało tylko 31,4% jednostek. Jest to jeden z najniższych wskaźników przeżywalności firm w okresie pierwszych lat funkcjonowania w Europie.

Głównym celem Projektu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz utrzymania na rynku pracy restarterów, w okresie 6 miesięcy od zakończenia ich udziału w projekcie oraz wzrost liczby nowych założonych przez nich firm.

Projekt „Re:start” jest projektem innowacyjnym, który testuje innowacyjną w skali kraju metodę pracy z restarterami. Restarterzy to osoby, które prowadziły firmę, zamknęły ją z różnych powodów i chciałyby ponownie otworzyć nową działalność gospodarczą.

W opracowaniu instrumentu wsparcia wykorzystane zostały doświadczenia partnera projektu Oxford Innovation Ltd. z wdrażania instrumentu Enterprise Hub w Anglii. Enterprise Hubs to sieć centrów, które oferują indywidualną opiekę mentorską i doradczą (praktycy biznesu) dla innowacyjnych przedsięwzięć.

Zarówno w Polsce, jak i w regionie zachodniopomorskim, istnieje wiele instrumentów wsparcia, jednak ich oferta skierowana jest przede wszystkim do istniejących przedsiębiorców lub do osób zakładających firmę po raz pierwszy. Natomiast osoby, których firmy zostały zamknięte lub upadły pozostają bez bezpośredniego, specjalnie dla nich dedykowanego wsparcia.

Centrum Restart skupia zespół regionalnych ekspertów, mentorów i coachów, posiadających bogate doświadczenie biznesowe. Celem Centrum Restart jest umożliwienie restarterom skorzystania z usług świadczonych przez ekspertów, mentorów i coachów, które w połączeniu z doświadczeniem zdobytym we wcześniejszych przedsięwzięciach, przyczynią się do ponownego otwarcia własnej firmy.

Restarterzy będący zainteresowani skorzystaniem z innowacyjnej formy wsparcia jaką proponuje Re:start, będą mogli uniknąć błędów, które przyczyniły się do zamknięcia ich poprzedniej działalności. Ponadto wykorzystanie dedykowanej formy wsparcia umożliwi zmianę postrzegania siebie, wzrost umiejętności oraz przygotowanie dużo lepszego planu działań dotyczących nowej działalności.

Ogromna i sprawdzona wartość instrumentu przejawia się w indywidualnym podejściu do każdego przypadku i wykorzystaniu wiedzy bardzo doświadczonych osób.

Centrum Restart jest miejscem, w którym wiedza i doświadczenie są platformą współpracy i początkiem kreowania nowych pomysłów biznesowych – inicjatyw, przedsięwzięć i firm.

Projekt realizowany jest od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2012 roku na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Więcej informacji o projekcie znajdują Państwo na stronie internetowej: www.projektrestart.pl

Osoba do kontaktu:

Re:start

Maria Czerniecka
Menadżer Projektu
tel. 91 312 92 21
email: m.czerniecka@pfp.com.pl

Polska Fundacja Przedsiębiorczości
ul. Monte Cassino 32,
70 - 466 Szczecin
tel. +4891 312 9221,
www.pfp.com.pl
www.projektrestart.pl

PROJEKTY INNOWACYJNE

Terapia w piaskownicy – czyli jak jeszcze lepiej wspierać młodzież

Innowacyjny – taki z założenia miał być ten projekt. Jednak nie tak łatwo ugryźć znaczenie tego słowa. Innowacyjność w rozumieniu POKL ma niezwykle szeroką definicję, na którą odpowiedzieć można jedynie nielicznymi pomysłami.

Pomysł na projekt Terapia w piaskownicy narodził się kiedy dwa szczecińskie stowarzyszenia postanowiły wspólnie aplikować do ogłoszonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie konkursu. Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Kulturalno – Społecznych „TWIKS” zostało zaproszone w sierpniu 2010 r. przez Stowarzyszenie Pracownię Psychoedukacji do współpracy. Pracownia miała kilka pomysłów na innowacyjne projekty z zakresu wsparcia psychologicznego. Wspólnie postawiono na sprowadzenie do Polski uznanej na świecie Metody Sandplay Therapy. Tak rozpoczęła

się trwająca do dziś wspólna przygoda z projektem innowacyjnym.

Metoda Terapii w piaskownicy polega na pracy pacjenta z terapeutą przy użyciu miniaturowej piaskownicy, wypełnionej w jednej trzeciej suchym lub mokrym piaskiem. Uczestnik sesji korzysta z bogatego zbioru figurek przedstawiających ludzi, zwierzęta, elementy natury, techniki i symbole. W piaskownicy powstają małe światy, w których odnajdywane są głębokie znaczenia leżące u podstaw problemów pacjenta i stanowiące drogę do ich przezwyciężania. Rewolucyjność Terapii w Piaskownicy polega przede wszystkim na przeniesieniu procesu terapeutycznego w obszar quasi zabawy. To sprawia, że korzystający z metody pozostaje w bezpiecznym oddaleniu od problemu rozwiązywanego, często w przestrzeni symbolicznej – na poziomie podświadomości.

Metoda Psychoterapii w Piaskownicy jest metodą wzorowaną na pracach teoretycznych Margaret Lowenfeld, Dory Kalff oraz analitycznych teoriach C.G. Junga. Partnerzy realizujący projekt podążają za wzorem państw, w których w/w metoda ma bogatszą tradycję i funkcjonuje od lat. Większość autorów, w tym Kalff (1980), Weinrib (1983) oraz Boik i Goodwin (2000), przypisują wynalezienie metody Sandplay brytyjskiej terapeutce dziecięcej, Dr Margaret Lowenfeld. Lowenfeld jako pierwsza zastosowała zabawę w piaskownicy jako metodę terapeutyczną w leczeniu psychiatrycznym dzieci i młodzieży już w 1929 roku.

W celu realizacji projektu nawiązano ścisłą współpracę z Niemieckim Stowarzyszeniem Terapii w Piaskownicy (Deutsche Gesellschaft für Sandspiel Therapie DGST), które jako prekursor Terapii w piaskownicy w Niemczech oraz członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Sandplay Therapy stanowi silne wsparcie dla działań projektowych. To również ten partner odpowiadał za proces przekazywania metody polskim specjalistom.

Projekt realizowany jest w podziale na 4 główne działania:

- Diagnoza problemu i opracowanie wstępnej wersji produktu finalnego
- Testowanie
- Analiza efektów testowania i walidacja
- Upowszechnianie

Do tej pory kadra projektu pracowała nad diagnozą problemu oraz produktem finalnym. Miały miejsce seminaria z ekspertami z Niemiec, na których Grupa Robocza złożona z psychologów, psychiatrów, terapeutów mających doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą poznawała metodę i zdobywała kwalifikacje konieczne do jej dalszego wdrażania w województwie zachodniopomorskim.

Obecnie rozpoczynają się działania związane z etapem testowania. Testowaniu poddawani będą zarówno odbiorcy jak i użytkownicy. Odbiorcy projektu to młodzież z województwa zachodniopomorskiego w wieku 15-25 lata, która kwalifikuje się do terapii. Takie osoby będą mogły skorzystać z 24 bezpłatnych sesji terapeutycznych w ra-

mach projektu właśnie w metodzie Terapii w piaskownicy. Użytkownicy, osoby zajmujące się świadczeniem pomocy terapeutycznej z województwa zachodniopomorskiego, aktywne zawodowo, które posiadają wykształcenie i doświadczenie pozwalające na stosowanie psychoterapii, będą mogły zaznajomić się z metodą i wziąć udział w doświadczeniu własnym w metodzie.

Docelowo projekt zapewnić ma funkcjonowanie w województwie 9 terapeutów samodzielnie posługujących się metodą Terapii w piaskownicy, stosowanie jej w 5 ośrodkach oraz przekazywanie wiedzy o metodzie na 2 uczelniach wyższych. Zorganizowana zostanie również konferencja z udziałem gości zagranicznych promująca i upowszechniająca metodę, spotkania z osobami decyzyjnymi oraz wydana zostanie pierwsza w Polsce pozycja książkowa o metodzie. Projekt realizowany jest w terminie styczeń 2011 – grudzień 2013.

Terapia w Piaskownicy:

- rozwija kreatywność,
- wzmacnia odporność emocjonalną,
- pobudza wyobraźnię,
- rozwija wrażliwość,
- pozwala przezwyciężać trudności rozwojowe.

Terapia w Piaskownicy jako metoda pracy z problemami pomaga w:

- pokonywaniu lęków,
- poprawie samooceny,
- przezwyciężaniu problemów edukacyjnych,
- poprawie relacji z rówieśnikami,
- przezwyciężaniu uczucia cierpienia i osamotnienia, depresji,
- przezwyciężaniu zaburzeń uwagi ADHD,
- wychodzeniu z przedłużającej się żałoby po stracie bliskich,

- radzeniu sobie z uczuciem przygnębienia i bezsilności,
- radzeniu sobie z odczuciami wściekłości i napadami szału,
- przezwyciężaniu kłopotów z kontrolą emocjonalną,
- pokonywaniu zaburzeń jedzenia (anoreksji, bulimii).

Realizatorzy projektu:

Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Kulturalno-Społecznych „TWIKS” – Lider Projektu

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Psychospołecznego i Psychoprofilaktyki „Pracownia Psychoedukacji” – Partner Merytoryczny Projektu

Deutschen Gesellschaft für Sandspieltherapie (Dgst) – Niemieckie Towarzystwo Psychoterapii w Piaskownicy – Partner Ponadnarodowy Projektu

Więcej o projekcie na stronie www.terapiawpiaskownicy.pl

Zespół projektu Terapia w piaskownicy

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Uzależniony dziś - nowa perspektywa osoby, terapii, zapobiegania

Czas realizacji

01.01.2011 r. – 31.12.2012 r.

Miejsce realizacji

Ośrodek Rehabilitacyjno – Postresocjalizacyjny Stowarzyszenia Solidarni „PLUS” w Darzewie, województwo zachodniopomorskie

Grupę docelową stanowią:

- Użytkownicy-środowisko terapeutów, przedstawiciele grup zawodowych (pracownicy socjalni, kuratorzy, nauczyciele), pracownicy samorządów,
- Odbiorcy - młode osoby eksperymentujące, uzależnione od środków psychoaktywnych, młodzież, biorąca udział w spotkaniach profilaktycznych i edukacyjnych,

Zakłada realizację 12 edycji 8 tygodniowych programów terapeutyczno - motywacyjno - edukacyjnych w ośrodku Darzewie. W testowaniu weźmie udział 120 osobowa grupa odbiorców.

Innowacyjność projektu

Innowacyjność projektu polega na stworzeniu modelu programu krótkoterminowego pracy z osobami uzależnionymi, eksperymentującymi, wykluczonymi, bądź też zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Mają to być osoby uzależnione, używające zamiennie, łącznie kilku substancji psychoaktywnych, eksperymentujące, zróżnicowane wiekowo.

Innowacją jest:

- program (produkt finalny) stosujący nowe rozwiązania w oparciu o już istniejące, kładący znaczny nacisk na motywację, edukację oraz terapię w krótkim czasie.
- grupa odbiorców dla której do tej pory nie było wsparcia, bądź też było ono ograniczone i częst-

kowe (osoby uzależnione, używające zamiennie, łącznie kilku substancji psychoaktywnych w tym alkoholu, eksperymentujące, zróżnicowane wiekowo).

Postęp realizacji projektu

3 stycznia 2011 roku rozpoczęliśmy realizację innowacyjnego projektu „Uzależniony dziś - nowa perspektywa osoby, terapii, zapobiegania” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VII. Promocja integracji społecznej, Działanie 7.4 Projekty innowacyjne.

We wstępnej fazie projektu, do 31 sierpnia 2011, zrealizowaliśmy następujące zadania:

- zorganizowaliśmy biuro projektu, zatrudniliśmy koordynatora projektu, asystenta koordynatora projektu oraz referenta ds. księgowo-finansowych, konsultanta merytorycznego.
- zamieściliśmy informację o realizowanym projekcie na stronie ośrodka w Darzewie – www.osrodekwdarzewie.pl oraz stworzyliśmy stronę projektu www.uzalezniomydzis.pl, trwają prace nad forum.
- opracowaliśmy ankietę dotyczącą używania alkoholu, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych przez uczniów szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, studentów szkół wyższych oraz pacjen-

tów ośrodków terapii uzależnień z województwa zachodniopomorskiego oraz przetestowaliśmy ją na małej grupie

- przeprowadziliśmy badania, ankietowe i fokusowe, które dotyczące opinii terapeutów uzależnień aktywnych zawodowo nt. oferty terapeutycznej programów terapii uzależnień w kontekście zmieniających się potrzeb i profilu osób uzależnionych; z tych badań również powstał raport
- przeprowadziliśmy badania ankietowe w szkołach gimnazjalnych (5 szkół, 282 osoby) i ponadgimnazjalnych (9 szkół, 537 osób) i uczelniach wyższych (3 uczelnie, 181 osób) oraz ośrodkach terapii uzależnień (6 ośrodków, 200 osób) z terenu województwa zachodniopomorskiego – sumie 1200 osób
- zebrane wyniki po opracowaniu stały się podstawą „Raportu z badań nt. używania alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych przez uczniów szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, studentów szkół wyższych oraz pacjentów ośrodków terapii uzależnień z województwa zachodniopomorskiego”,
- w oparciu o między innymi o wnioski z badania stworzyliśmy i złożyliśmy w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Szczecinie „Strategię wdrażania projektu innowacyjnego testującego pt. „Uzależniony dziś nowa perspektywa osoby, terapii, zapobiegania” oraz „Wstępną wersję produktu finalnego” zawierającą opis 8-tygodniowego programu motywacyjno-edukacyjno-terapeutycznego.
- po odpowiednich modyfikacjach w strategii wdrażania i zawarciu wniosków wynikających z badania terapeutów aktywnych zawodowo, złożyliśmy strategię oraz wstępną wersję produktu w WUP Szczecin, które zostały pozytywnie zaopiniowane do dalszej realizacji oraz testowania.
- przeprowadziliśmy akcję rekrutacyjną – rozesłaliśmy za pomocą poczty polskiej informację o pierwszej edycji 8-tygodniowego programu motywacyjno-edukacyjno-terapeutycznego do poradni uzależnień w całej Polsce, oddziałów detoksykacyjnych szpitali, oraz kuratorów sądowych; dołączyliśmy do tej korespondencji wydrukowaną wcześniej ulotkę nt. realizacji projektu
- dostosowaliśmy trzy pokoje, łazienkę, pokój terapeutów oraz salę terapeutyczną niezbędne do realizacji projektu.

Opis wybranych elementów procesu testowania

Od 1 września 2011 do dziś skoncentrowaliśmy się głównie na działaniach:

- zatrudniono dwóch terapeutów oraz dwóch opiekunów, którzy pracują bezpośrednio z uczestnikami projektu
- przeprowadzono rekrutację uczestników projektu; rekrutacja jest ciągła; warunkiem ukończenia programu jest uczestnictwo we wszystkich przewidzianych grupach terapeutycznych. Grupa liczy obecnie 10 osób spośród 16 zrekrutowanych.
- realizujemy 8-tygodniowy program motywacyjno – edukacyjno-terapeutyczny, w którym od 4 września jednocześnie bierze udział co najmniej 10 uczestników projektu.

Od poniedziałku do piątku realizowane są warsztaty motywacyjno-edukacyjno-terapeutyczne, realizowane zgodnie z harmonogramem. W ramach warsztatów przeprowadzone zostały warsztaty motywacyjne, mające wzmocnić chęć uczestników tak do udziału w projekcie, jak i do dalszego utrzymywania abstynencji i pogłębionej terapii poprzez rozpoznanie własnych wątpliwości, rozważenie zysków i strat, itp.

Zostały także przeprowadzone warsztaty edukacyjne, na których uczestnicy poznali podstawowe zagadnienia dotyczące uzależnienia oraz związanych z nim zagadnień.

W sposób ciągły realizowany jest plan dnia w skład, którego wchodzi zajęcia ruchowe (min. ćwiczenia poranne, w czasie wolnym mecze siatkówki i koszykówki, spacer), spotkania poranne i wieczorne uczestników projektu, zajęcia z ergoterapii, na których uczestnicy wykonują prace porządkowe, drobne prace naprawcze, ogrodnicze i inne. Bardzo ważnym elementem ogólnych oddziaływań była praca kadry nad wytworzeniem się pożądanego punktu widzenia realizacji projektu uczestników grupowych wśród uczestników projektu. Uczestnicy sami zaczęli motywować się nawzajem do realizacji planu dnia.

Kolejnym punktem planu dnia są zajęcia z ergoterapii, na których uczestnicy wykonują drobne zadania porządkowe, naprawcze, ogrodnicze i inne. Jest ona planowana wraz z uczestnikami projektu, co ma pozwolić między innymi na wzbudzenie odpowiedzialności za wykonywane zadania. Zadania te, są tak dobrane, by pokazywały wymierny efekt włożonego w nie wysiłku i wzmacniały sprawczość uczestników.

Prowadzone są również zajęcia integracyjne, mające na celu pokazanie uczestnikom projektu korzyści ze wspólnego działania i spędzania czasu w grupie.

W godzinach popołudniowych, uczestnicy biorą udział w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego. Proponowany w projekcie kierunek alternatywnych działań zakłada, że oferowanie różnorodnych, atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego może zaspokajać podobne potrzeby psychologiczne jak te, które skłaniają młodych ludzi do sięgania po substancje psychoaktywne - potrzebę ekscytujących doznań, stymulacji czy akceptacji grupy rówieśniczej. Z reguły pacjenci uzależnieni mieli w dzieciństwie wadliwe wzorce troszczenia się o własne ciało i psychikę. Wiele istotnych potrzeb było zaniebawianych. Czynne przyjmowanie narkotyków oderwało ich od ciała oraz od rozwoju osobistego i doprowadziło do ich nadużywania i destrukcji. Działanie pozwala na redukcję, identyfikowanie obszarów problemowych i lęków uczestnika, poznawanie nowych możliwości poza zażywaniem środków psychoaktywnych i antyspołecznym, destrukcyjnym zachowaniem, pobudzanie zainteresowań, budowanie poprawnych więzi międzyludzkich i umiejętności komunikacji. Uczestnicy projektu uprawiają sport, grają w siatkówkę i koszykówkę, chodzą na spacer lub wykonują inne czynności samodzielnie lub w mniejszych grupach, które wcześniej zostały uzgodnione z kadrą i grupą. Wcześniej zostały uzgodnione oraz planowanie działań jest ważnym elementem oddziaływań. Uczestnicy byli dotychczas na jednym wyjeździe poza teren ośrodka – odwiedzili nadmorską miejscowość Mieleno, gdzie przeprowadzone

zostały zajęcia ruchowe. Uczestnicy chodzą na spacer, grzybobrania, dwukrotnie byli na basenie oraz w kinie. Planowana jest też wycieczka rowerowa. Takie działania pokazują również uczestnikom, że w życiu oprócz obowiązków są możliwości przyjemnego spędzenia czasu bez używania substancji psychoaktywnych. Planujemy w najbliższym czasie wizytę uczestników w aquaparku, kinie oraz całonocną wycieczkę rowerową.

Podsumowując, wszystkie działania programu motywacyjno-edukacyjno-terapeutycznego przez 8 tygodni jego trwania, mają uczyć uczestników rezygnacji z ich wcześniejszych nawyków (związanych z uzależnieniem) sposobów funkcjonowania, działając na wszystkie sfery ich życia. Zaczyna się to od przestrzegania planu dnia i brania za niego odpowiedzialności. Rozwija się poprzez pracę i pozytywne wrażenia związane z osiągnięciem wyznaczonych celów oraz pozytywne doświadczenia spędzania wolnego czasu bez substancji psychoaktywnych niezależnie od ich rodzaju. Wspierane jest to przez wiedzę na temat uzależnienia i jego mechanizmów oraz nowe sposoby radzenia sobie z trudnościami, którym towarzyszy większy wgląd w siebie i rosnąca w związku z nim motywacja do dalszego zmieniania siebie i swojego życia oraz wyboru kierunku własnej trzeźwości.

Stanisław Babiński
Dyrektor Ośrodka
Rehabilitacyjno-Postresocjalizacyjnego
w Darzewie

PROJEKTY INNOWACYJNE

Wybierz Przyszłość...

Projekt „Wybierz Przyszłość – innowacyjne narzędzia wspomagające interwencję socjalną” jest realizowany na terenie powiatu białogardzkiego przez Fundację Nauka dla Środowiska w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie oraz międzynarodową organizacją Integra Romania. Przedsięwzięcie współfinansowane jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Projekt odpowiada na brak spójnych narzędzi edukacji społeczno-finansowej dedykowanych dla systemu polityki społecznej. Proponuje on nowy model kompleksowych działań wobec osób zagrożonych wykluczeniem, wdrażanych od najmłodszych lat do usamodzielniania, czyli w okresie kształtowania świadomości i nawyków finansowych.

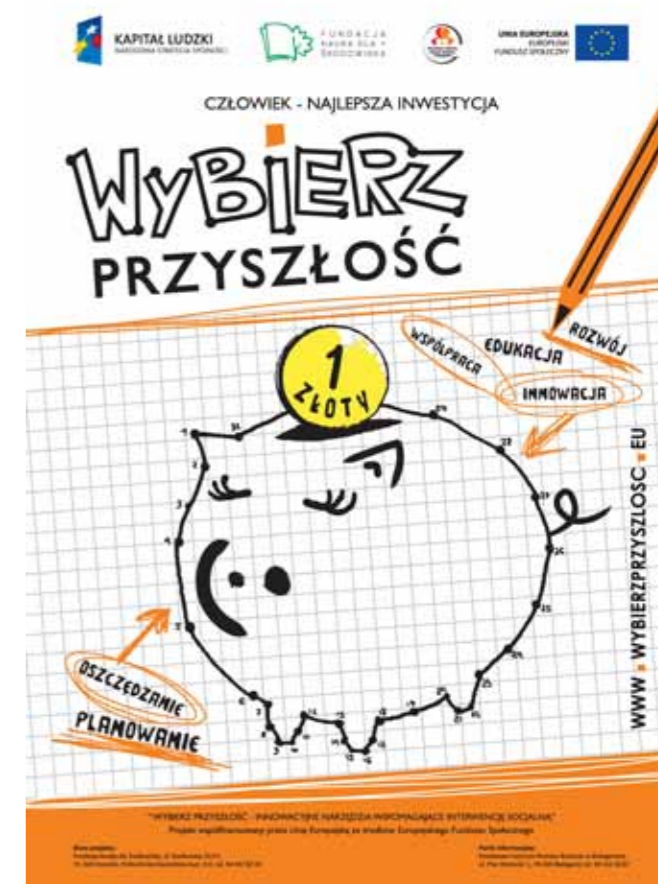
Edukacja społeczno - finansowa oznacza proces upowszechniania wiedzy wraz z kształceniem umiejętności w zakresie zarządzania finansami osobistymi oraz finansami gospodarstw domowych z uwzględnieniem właściwych postaw społecznych.

Dzieci i młodzież, które w szczególny sposób potrzebują przygotowania do samodzielnego życia - to wychowankowie placówek oświatowo-wychowawczych oraz dzieci przebywające w rodzinach zastępczych. Wychowankowie to przeważnie osoby, które z różnych przyczyn utraciły swój dom rodzinny, a wcześniej najczęściej wychowywały się w rodzinach z pewnymi dysfunkcjami, które nie przekazały im pozytywnych wzorów życia. Placówka oświatowo-wychowawcza ma zatem za zadanie przygotować podopiecznych do życia w rodzinie, nie dysponując jednak naturalnymi możliwościami wchodzenia w rolę rodzinne.

Dotychczasowy model usamodzielniania się wychowanków pokazuje, że proces ten nie przynosi właściwych efektów. Zapewnienie wychowankowi określonych środków finansowych bez nauczania go, co i jak może z nimi zrobić, jest mało skuteczne. Młode osoby usamodzielniające się wprawdzie uzyskują pomoc od państwa, ale jest to bardziej działanie doraźne, niż rzeczywista pomoc mająca przynieść długotrwałe efekty. Prowadzenie edukacji społeczno - finansowej dla tej grupy odbiorców wypełni lukę w procesie ich przygotowania do samodzielnego życia.

W ramach I etapu projektu zdefiniowano główne obszary problemowe:

- 1) Problemy z racjonalnym planowaniem wydatków i gospodarowaniem pieniędzmi wśród dzieci z ro-

dzin dysfunkcyjnych oraz wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

- 2) Niedostatecznie przygotowanie pracowników pomocy społecznej, w tym opiekunów odpowiedzialnych za wsparcie w procesie usamodzielniania w zakresie edukacji społeczno - finansowej.
- 3) Brak w systemie pomocy społecznej precyzyjnie przygotowanych narzędzi wczesnej interwencji łączących edukację społeczną z edukacją finansową.

W celu ustalenia przyczyn, konsekwencji i skali występowania powyższych problemów w powiecie białogardzkim na tle sytuacji w województwie zachodniopomorskim, przeprowadzono szereg badań i analiz, których wyniki ujęto w opracowaniach: 1) System instytucjonal-

nego wsparcia opieki nad dzieckiem oraz narzędzia stosowane w procesie usamodzielniania wychowanków instytucji opiekuńczo-wychowawczych na terenie województwa zachodniopomorskiego ze szczególnym uwzględnieniem powiatu białogardzkiego; 2) Raport z badań empirycznych; 3) Diagnoza potrzeb i możliwości wdrożenia edukacji społeczno – finansowej w systemie pomocy społecznej - na przykładzie powiatu białogardzkiego. Raport podsumowujący. W ramach badań: przeprowadzono dogłębną analizę istniejącego stanu infrastruktury instytucjonalnej pomocy społecznej w województwie zachodniopomorskim, ze szczególnym uwzględnieniem powiatu białogardzkiego, nakierowanej na wsparcie dzieci i młodzieży w procesie usamodzielniania, rozpoznano wiedzę, postawy oraz potrzeby dzieci i młodzieży powiatu białogardzkiego (odbiorców), poznano oczekiwania, pomysły oraz opinie pracowników systemu pomocy społecznej (użytkowników), określono szanse i zagrożenia edukacji społeczno-finansowej w powiecie białogardzkim w świetle opinii władz samorządowych.

Cel wprowadzenia innowacji

Cel główny: Do końca 2013 roku podniesienie poziomu innowacyjności działań instytucji systemu pomocy i integracji społecznej z terenu powiatu białogardzkiego poprzez rozszerzenie oferty min. 20 podmiotów działających na rzecz integracji społecznej oraz wdrożenie nowego modelu działań dla przeciwdziałania wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży.

1. Na czym polega innowacja

Wyróżniono trzy wymiary innowacyjności:

- Innowacyjność w wymiarze problemu – braku umiejętności zarządzania finansami oraz rozumienia mechanizmów społeczno-ekonomicznych osób z zagrożonych wykluczeniem społecznym w wyniku braku edukacji społeczno-finansowej w systemie opieki społecznej – polega na zastosowaniu modelu wczesnej interwencji w formie edukacji społeczno-finansowej w instytucjach pomocy społecznej pracujących z dziećmi i młodzieżą z obszaru wykluczenia społecznego, w tym z wychowankami placówek opiekuńczo-wychowawczych. Projekt odpowiada na oczekiwania odbiorców związanych ze wsparciem społeczno-ekonomicznym, a także na deficyty, które wcześniej nie były zaspokajane.
- Innowacyjność w wymiarze grupy docelowej polega na bezpośrednim dotarciu z nowymi formami usług do grupy docelowej, która do tej pory nie była w ogóle objęta tego typu działaniami – dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym,

w tym wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

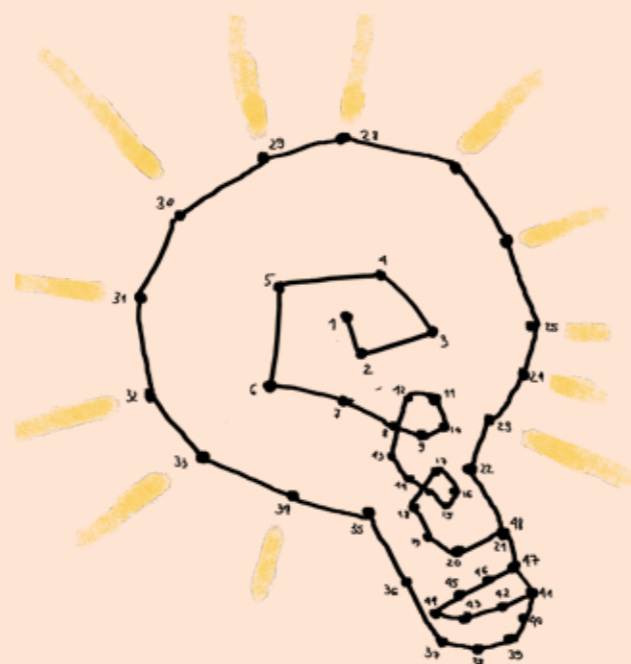
- Innowacyjność w wymiarze form wsparcia - opiera się na wypracowaniu nowatorskich metod działania podmiotów lokalnej polityki społecznej, będących użytkownikami opracowanego narzędzia edukacyjnego. Nowy model działań zakłada odejście pracownika socjalnego od pracy czysto administracyjnej, dając mu wystandaryzowane narzędzia oraz wsparcie dla pracy środowiskowej. Instytucje systemu pomocy społecznej zaangażowane w proces integracji społecznej dzieci i młodzieży (Pogotowie Rodzinne, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, placówki typu rodzinnego, Ośrodki Pomocy Społecznej oraz placówki edukacyjne i inne) będą wykorzystywały przygotowaną kadrę (edukatorów) w pracy socjalnej.

Ponieważ produkt finalny będzie zgodny z prawodawstwem krajowym, to przy niewielkich nakładach finansowych jest możliwy do replikowania w pozostałych powiatach na terenie kraju.

Produkt finalny

Produktem finalnym projektu jest model przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży. Model ten zawiera nowatorskie propozycje działań dla podmiotów lokalnej polityki społecznej. Obejmuje następujące elementy:

- przygotowanie metodyczne i merytoryczne pracowników systemu pomocy społecznej do prowadzenia zajęć z zakresu edukacji społeczno-finansowej, tzw. edukatorów (użytkownicy produktu),

- opracowanie wystandaryzowanego narzędzia wsparcia dla dorosłych beneficjentów pomocy społecznej, w tym szczególnie objętych procesem usamodzielnienia (odbiorcy produktu),
- opracowanie wystandaryzowanego narzędzia wsparcia dla dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży wykluczonej społecznie (odbiorcy produktu).

Podstawowym założeniem modelu jest wsparcie pracowników socjalnych (użytkowników produktu) w pracy środowiskowej poprzez dostarczenie im wystandaryzowanych narzędzi (pakietów edukacyjnych) do prowadzenia zajęć w ramach edukacji społeczno-finansowej. Oprócz tego, model obejmuje kompleksową pomoc doradczą, merytoryczną i metodyczną tej grupy pod kątem wykorzystania pakietów edukacyjnych w praktyce. Grupą docelową produktu finalnego (tzw. użytkownikami produktu) będą pracownicy placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz podmiotów działających na rzecz pomocy i integracji społecznej i szkół

Na poczet realizacji przedsięwzięcia narzędzia dydaktyczne obejmują dwa pakiety edukacyjne. Pierwszy pakiet pn. „Kształtowanie umiejętności społecznych i finansowych u dzieci” jest adresowany do młodych osób w wieku 6 - 15 lat. Jego treści oparto na międzynarodowych materiałach i doświadczeniach sieci Aflatoun - ogólnoswiatowej sieci edukacyjnej zrzeszającej ponad 85 krajów (zobacz strona internetowa sieci Aflatoun: <http://aflatun.net/>). Oprócz treści opartych na praktykach międzynarodowych, pakiet zawiera także wiedzę, która jest specyficzna dla młodych osób wykluczonych społecznie. Narzędzie zostało przystosowane do polskich realiów, odpowiada zatem na problemy i braki systemu pomocy

społecznej w naszym kraju, stając się nowatorskim instrumentem wczesnej interwencji. Pakiet ten edukacyjny składa się z 16 modułów pogrupowanych w 5 sekcjach tematycznych.

Pierwsza sekcja pod nazwą: „Aflatoun i Ja” składa się z 2 modułów. Zawiera ćwiczenia wstępne, tzw. wprowadzające, mające z jednej strony pomóc uczestnikom zajęć poznać się wzajemnie, z drugiej - pozwolić prowadzącym dowiedzieć się więcej o oczekiwaniach dzieci i młodzieży wobec programu i samych zajęć.

Druga sekcja pod nazwą „Zrozumienie i odkrywanie siebie” składa się z 4 modułów. Zawiera scenariusze zajęć służące lepszemu osobistemu poznaniu się młodych osób. Ćwiczenia ułatwiają dokonanie samooceny, zwłaszcza w obszarze kompetencji miękkich i wyznawanych wartości.

Sekcja trzecia o nazwie: „Prawa i obowiązki” składa się z 3 modułów, obejmujących zestaw ćwiczeń kształcących dzieci i młodzież w zakresie praw, jakie im przysługują, zawartych w Konwencji ONZ o Prawach Dziecka.

Sekcja czwarta pakietu pn. „Oszczędzanie, wydawanie i planowanie budżetu” składa się z 4 modułów. Zawiera zestaw gier symulacyjnych, ćwiczeń praktycznych mających za zadanie pokazać młodym osobom zasady i techniki oszczędzania.

Sekcja piąta „Finansowe i społeczne przedsięwzięcia dzieci” składa się z 3 modułów. Zawiera scenariusze zajęć dotyczące planowania i podejmowania samodzielnych inicjatyw młodzieżowych

Drugi pakiet edukacyjny wypracowany i uzupełniony na potrzeby niniejszego projektu nosi nazwę „Wybierz przyszłość – podręcznik dla prowadzących warsztaty z edukacji finansowej”.

Jest on w całości adresowany dla osób w wielu 16–25 lat. Narzędzie to oparto na międzynarodowych materiałach edukacyjnych Microfinance Opportunities opracowanych w ramach współpracy z organizacją Integra Romania z Rumunii – ponadnarodowym partnerem przedsięwzięcia. Innowacja pakietu polega na udoskonaleniu przetestowanych wcześniej na gruncie międzynarodowym materiałów edukacji społeczno – finansowej oraz stworzeniu jednolitego pakietu edukacyjnego dostosowanego do realiów polskiego systemu pomocy społecznej.

Pakiet edukacyjny dla osób w wieku 16–25 lat składa się z 2 części, zaprezentowanych w taki sposób, by można z nich było łatwo skorzystać.

Pierwsza część przedstawia scenariusze zajęć. W części drugiej zamieszczono materiały pomocnicze dla trenera wraz z przykładowymi ćwiczeniami „na rozruszanie” uczestników. Program zawarty w pakiecie został podzielony na 8 zajęć (spotkań, modułów), które stanowią zintegrowaną całość. Wiedza, umiejętności i postawy, które zostały wypracowane na wcześniejszych zajęciach, są wykorzystywane w czasie kolejnych.

Struktura pakietu dla dorosłych przedstawia się następująco:

Moduł 1: Wprowadzenie

W czasie tego spotkania uczestnicy: Poznają siebie nawzajem; poznają szczegóły organizacyjne warsztatów, poznają cele warsztatu i jego zakres; stworzą przypadek „typowej rodziny”, który będzie używany podczas warsztatu.

Moduł 2: Obecny przepływ gotówki a cele finansowe

W czasie tego spotkania uczestnicy: Zapoznają się z różnymi typami źródeł wydatków i dochodów; przeanalizują sezonowość przepływu pieniądza; określą dobre praktyki radzenia sobie z sezonowością; określą życiowy cykl wydarzeń; określą dobre sposoby radzenia sobie z życiowym cyklem wydarzeń; przygotowują listę rodzinnych celów finansowych.

Moduł 3: Sposoby i możliwości oszczędzania

W czasie tego spotkania uczestnicy: Zdefiniują oszczędzanie; określą główne cele oszczędzania; stworzą listę sposobów oszczędzania; zidentyfikują sposoby zwiększenia dochodu rodziny; obliczą możliwości oszczędzania.

Moduł 4: Nagłe wydatki i fundusz na nagłe wydatki

W czasie tego spotkania uczestnicy: stworzą listę nagłych wydatków i określą sposoby radzenia sobie z nimi; przećwiczą szacowanie i zarządzanie w ramach funduszu na nagłe wydatki; zaktualizują listę celów finansowych.

Moduł 5: Narzędzia oszczędnościowe

W czasie tego spotkania uczestnicy: Dowiedzą się, jakie sposoby oszczędzania są w ich zasięgu – nieformalne; zrozumieją zasady funkcjonowania usług oszczędnościowych; zanalizują różne usługi oszczędnościowe i ich zastosowanie ze względu na różne cele finansowe. Zrozumieją, że nie wszystkie usługi oszczędnościowe są dla nich równie dobre – powinni wybierać takie, które najlepiej odpowiadają ich celom i możliwościom finansowym (umiejętność

analizy i wyboru najlepszego dla mojej rodziny sposobu oszczędzania).

Moduł 6: zasady racjonalnego pożyczania

W czasie tego spotkania uczestnicy: stworzą listę plusów i minusów pożyczania; określą kluczowe zasady pożyczania; poznają główne typy usług kredytowych; określą główne pułapki w ofertach kredytowych i swoje prawa konsumenckie.

Moduł 7: Tworzenie planu finansowego

W czasie tego spotkania uczestnicy: Przećwiczą stworzenie planu finansowego

Moduł 8: Wprowadzenie planu w życie

W czasie tego spotkania uczestnicy: Zaproponują plany finansowe dla ich warsztatowych rodzin; stworzą listę do monitorowania i ewaluacji naszych postępów w realizacji celów finansowych; rozpoznają czynniki sukcesu w realizacji planu; stworzą plan działania do wprowadzania planu finansowego w życie; podsumują warsztatowe doświadczenia.

Wyrażamy przekonanie, że niniejszy materiał pozwoli nam zainteresować Państwa przygotowanymi pakietami edukacyjnymi. Jesteśmy przekonani, że projekt stanie się pierwszym i istotnym krokiem w kształtowaniu postaw społecznych i finansowych dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych objętych wsparciem systemu pomocy społecznej. Liczymy, że będzie solidnym fundamentem w budowaniu ich świadomości finansowej.

Zapraszamy do odwiedzenia strony internetowej projektu www.wybiezprzyszlosc.eu

Zespół Fundacji
Nauka dla Środowiska

PROJEKTY INNOWACYJNE

Droga do domu nie zawsze jest prosta...

Problem bezdomności, to nie tylko dramat jednostki nim dotkniętej, to również problem społeczeństwa, którego ta jednostka jest członkiem.

Ograniczenie problemu bezdomności i łagodzenie jego skutków jest obowiązkiem każdego samorządu gminy. Ze względu na wielkoobszarowy charakter problemu, wspieranie osób bezdomnych jest wyjątkowo trudnym zadaniem. Każdy samorząd, wykorzystując ustawowe instrumenty pomocy socjalnej, równocześnie poszukuje nowych i bardziej skutecznych rozwiązań ich sytuacji, ale też i tańszych z punktu widzenia budżetu i finansów gminy. Obraz działań w tym kierunku możemy odnaleźć w strategiach i programach walki z bezdomnością, a także w zawiązywanych w tym celu partnerstwach i koalicjach między ośrodkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami zajmującymi się problematyką bezdomności.

Samorząd lokalny tworzą wszyscy mieszkańcy gminy. Reprezentują oni zbiór osób charakteryzujących się różnorodnymi potrzebami, dążeniami oraz oczekiwaniami. Ich zaspokajanie należy do zadań gminy. Ze względu na różnorodność oraz duże natężenie występujących problemów, istotne znaczenie ma powstawanie lokalnych inicjatyw obywatelskich, wspierających działania instytucji samorządowych oraz rządowych.

Ustawowo dominująca rola samorządu w realizacji pomocy dla osób bezdomnych nakłada na niego obowiązek tworzenia systemowej spójności i skuteczności działań wszystkich instytucji i organizacji pracujących na ich rzecz. Włączenie podmiotów pozarządowych w system funkcjonowania gminy na zasadzie równoprawnego partnerstwa zwiększa możliwość poprawy skuteczności polityki społecznej gminy w obszarze problemu bezdomności.

Wieloaspektowa, starannie przemyślana i oparta na zasadach partnerstwa, współpraca samorządu i organizacji w rozwiązywaniu problemów społecznych owocuje trafnymi rozwiązaniami, odpowiadającymi lokalnym potrzebom i zasobom. Przenikając wiele aspektów funkcjonowania społeczności lokalnej, powinna stanowić spójną i komplementarną całość.

Integracja podmiotów polityki lokalnej oznacza sprawniejsze rozwiązywanie gminnych problemów spo-

łecznych, wynikających z potrzeb danej społeczności, zwłaszcza jej części najuboższej. Oznacza także umocnienie lokalnych działań oraz stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie, korzystając z możliwości poznania doświadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdańsku, przystąpił właśnie z gdańskim OPS do realizacji projektu innowacyjnego „WEKTOR ZMIAN – Koszaliński Program Wspierania Wychodzenia z Bezdomności”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt zakłada wypracowanie i wprowadzenie do koszalińskiego systemu pracy z oso-

bami bezdomnymi dwóch podstawowych narzędzi pracy bezpośredniej jakimi są: streetworking i asystentura osoby bezdomnej. Dodatkowym elementem, który składa się na produkt finalny innowacji projektu „WEKTOR ZMIAN” jest opracowanie swobodnego standardu hierarchizacji placówek.

Skąd pomysł na bezdomność ...

Misją Koszalina, zgodnie z zapisami „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2009-2015” jest hasło: „Koszalin miastem stwarzającym szanse rozwoju mieszkańcom oraz przeciwdziałającym wykluczeniu społecznemu”. Jak w każdej dziedzinie, tak i w procesie pracy z osobami wykluczonymi społecznie, by dobrze leczyć - potrzebna jest odpowiednia diagnoza i indywidualnie dobrana metoda leczenia.

Jak do tej pory brakowało nam narzędzi do diagnozy. Staraliśmy się ją prowadzić, jednak nie była ona wystarczająca, a czasem nastroczała wręcz problemy. Mieliśmy liczebność szacunkową, brakowało zdecydowanie struktury i określenia najistotniejszych problemów osób bezdomnych. Jednolite badania pozwalają na dopasowanie istniejącej oferty do rzeczywistych potrzeb tej grupy osób wykluczonych społecznie. Obecnie osoby

bezdomne nie mogą skorzystać z kompleksowej oferty pomocy, gdyż jest ona zapewniana indywidualnie (różne podmioty w różnych obszarach). Narzędzia wykorzystywane dotychczas w pracy z osobami bezdomnymi nie są w pełni dopasowane do sygnalizowanych potrzeb grupy docelowej - brak jest narzędzi podnoszących efektywność wychodzenia z bezdomności.

W obecnym stanie rzeczy, poza brakiem badań, barierą w skutecznym wspieraniu wychodzenia z bezdomności jest również praktyka skupiona przede wszystkim na zapewnieniu niezbędnego wsparcia w podstawowych obszarach, zapewnianego w oparciu o zasoby podmiotów działających lokalnie oraz pomoc nastawiona głównie na zaspokajanie podstawowych potrzeb, a nie na zapobieganie problemowi bezdomności.

Nie można prowadzić profilaktyki, nie znając przyczyn.

Innowacyjność proponowanego rozwiązania w kontekście lokalnym związana jest z wprowadzeniem rozwiązań dotychczas nie stosowanych na terenie miasta w celu rozwiązywania problemów osób bezdomnych.

Wypracowanie Systemu Wspierania Wychodzenia z Bezdomności w oparciu o przeprowadzone badania oraz o projekt, w perspektywie czasowej przełoży

W związku ze złożonością problemów, jakie współistnieją ze zjawiskiem bezdomności a także są jej bezpośrednią przyczyną lub skutkiem, niezbędna jest współpraca wielu organizacji i instytucji działających w różnych obszarach, dotyczących zarówno pomocy społecznej, zatrudnienia, ochrony zdrowia jak i edukacji oraz integracji społeczno-zawodowej.

Realizacja projektu przyczyni się do wypracowania wspólnej polityki oraz narzędzi w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności na terenie Miasta Koszalin polegającej na opracowaniu kompleksowego **Systemu Wspierania Wychodzenia z Bezdomności**

Człowiek - najlepsza inwestycja

Człowiek - najlepsza inwestycja

Realizacja projektu to ważny krok w:

- nawiązaniu ścisłej współpracy z innymi podmiotami w celu wypracowania wspólnej polityki przeciwdziałania i rozwiązywania problemu bezdomności;
- wzmocnieniu i poszerzeniu oferty organizacji poprzez stworzenie możliwości wykorzystania nowych narzędzi w pracy z osobami bezdomnymi (streetworkingu, asystentury rodzinnej);
- wzmocnieniu kadr organizacji/instytucji poprzez udział w szkoleniach i wizytach studyjnych;
- poszerzeniu wiedzy z zakresu dobrych praktyk w pracy z osobami bezdomnymi;
- prezentacji potencjału instytucji/organizacji.

Człowiek - najlepsza inwestycja

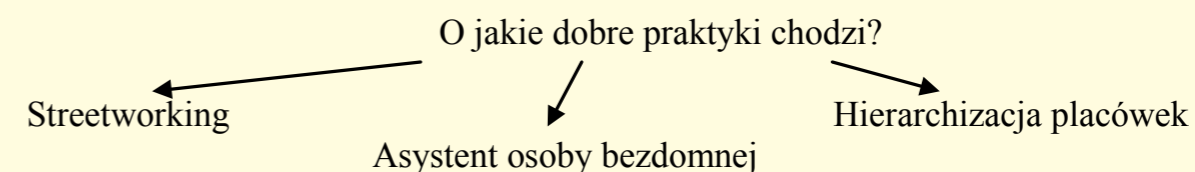
W ramach projektu przewidujemy:

- przeprowadzenie badań dotyczących skali i genezy bezdomności na terenie Koszalina;
- wykonanie analizy współpracy międzysektorowej i obszarów niedoboru oraz zjawisk problemowych w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności oraz pomocy osobom bezdomnym na terenie Koszalina;
- organizację seminariów prezentujących wyniki przeprowadzonych badań oraz zagadnień dotyczących rozwiązywania problemu bezdomności oraz stosowanych narzędzi i dobrych praktyk;
- stworzenie bazy danych oraz portalu internetowego służącego wymianie informacji i wiedzy w zakresie pomocy osobom bezdomnym;
- prezentację i testowanie innowacyjnych na terenie Koszalina narzędzi w pracy z osobami bezdomnymi i wychodzącymi z bezdomności;
- opracowanie spójnego Systemu Wspierania Wychodzenia z Bezdomności, którego nadrzędnym celem będzie poprawa funkcjonowania systemu wspierania osób bezdomnych na terenie Koszalina ze szczególnym uwzględnieniem osób wychodzących z bezdomności;
- organizację wizyt studyjnych i prezentacji modelu wdrażania dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności na terenie kraju;
- organizację konferencji na poziomie lokalnym, wojewódzkim i krajowym upowszechniających wypracowane rezultaty i włączających je do nurtu polityki społecznej na poziomie województwa i kraju.

„WEKTOR ZMIAN” – Koszaliński Program Wspierania Wychodzenia z Bezdomności” Projekt Innowacyjny Testujący

WEKTOR - (z łac. „niosący; ten, który niesie; nośnik”, od vehere „nieść”; via „droga”).

CEL: poszerzenie oferty instytucji i organizacji z terenu Koszalina w pracy z osobami bezdomnymi poprzez stworzenie i powszechnienie kompleksowego systemu wspierania osób bezdomnych i wychodzących z bezdomności, opartego na rzetelnej diagnozie i analizie, wykorzystującego dostępne zasoby oraz dysponującego skutecznymi narzędziami i wykorzystującego dobre praktyki.

Czas realizacji: 01.02.2011 - 31.12.2013.

Działania WEKTOROWE:

- przeprowadzenie badań socjodemograficznych dotyczących skali i genezy bezdomności na terenie Koszalina;
- wykonanie analizy współpracy międzysektorowej i obszarów niedoboru oraz zjawisk problemowych w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności oraz pomocy osobom bezdomnym na terenie Koszalina;
- organizację seminariów prezentujących wyniki przeprowadzonych badań oraz zagadnień dotyczących rozwiązywania problemu bezdomności oraz stosowanych narzędzi i dobrych praktyk;
- stworzenie bazy danych oraz portalu internetowego służącego wymianie informacji i wiedzy w zakresie pomocy osobom bezdomnym;
- prezentację i testowanie użycia innowacyjnych na terenie Koszalina narzędzi w pracy z osobami bezdomnymi i wychodzącymi z bezdomności;
- opracowanie spójnego Systemu Wspierania Wychodzenia z Bezdomności, którego nadrzędnym celem jest z poprawa funkcjonowania systemu wspierania osób bezdomnych ze szczególnym uwzględnieniem osób wychodzących z bezdomności;
- organizację wizyt studyjnych i prezentacji modelu wdrażania dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności na terenie kraju;
- organizację konferencji na poziomie lokalnym, wojewódzkim i krajowym upowszechniających wypracowane rezultaty i włączających je do nurtu polityki społecznej.

Biuro projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie
ul. Morska 43, Koszalin
www.mops.koszalin.pl
e-mail: programy@mopskoszalin.pl
tel. 94 342 52 14

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

się na trwałość usamodzielnienia oraz dostosowanie udzielanej pomocy do rzeczywistych potrzeb, a także wpłynie na zwiększenie i rozpowszechnienie pomocy systemowej opierającej się nie tylko na ustawowych obowiązkach, ale wykorzystujących działania pozaustawowe takie jak: streetworking, asystentura osoby bezdomnej.

Współpraca i partnerstwo podstawą rozwiązywania problemu bezdomności

W sieci lokalnego wsparcia bezdomnych Gdańszczan, obok organizacji pozarządowych, znajdują się wszystkie instytucje samorządowe, pomoc społeczna, służba zdrowia i służby mundurowe, a ich współpraca wykracza poza ustawę o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Należy jednak zwrócić uwagę, że zlecenie realizacji zadań z pomocy społecznej w drodze konkursu nie jest najważniejszym elementem tej współpracy.

Organizacji tych wszystkich działań służą założenia Gdańskiego Programu Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015. W pracy nad Programem uczestniczą eksperci, specjaliści, przedstawiciele pomocy społecznej, organizacji samorządu lokalnego i organizacji pozarządowych, środowiska naukowego, Policji i Straży Miejskiej. Program pozwala na strategiczne rozwiązywanie problemów społecznych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, a także systematyczne monitorowanie problemu bezdomności w mieście i wczesne rozpoznanie zagrożeń społecznych oraz prowadzenie bieżących działań osłonowych. Realizacja Programu ułatwia również kreowanie nowych sposobów działania w obszarze problematyki bezdomności i aktywizacji zawodowej bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. Trwałym efektem współpracy są innowacyjne, dostosowane do charakteru bezdomności w Gdańsku standardy, metody i narzędzia nowoczesnej pracy socjalnej.

Finansowanie realizacji Programu pochodzi z wielu źródeł, w tym środków Miasta przeznaczonych na realizację zadań z pomocy społecznej, z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, środków własnych organizacji pozarządowych, a także ze środków Unii Europejskiej.

Rosnąca liczba osób bezdomnych oraz systematycznie pogłębiający się ich zły stan zdrowia, a także starzenie się populacji powoduje konieczność znacznego zwiększenia liczby miejsc, w tym specjalistycznych oraz kosztów ich utrzymania w placówkach dla bezdomnych.

Organizacje mają problemy z uzyskiwaniem środków finansowych z innych źródeł. Zmiana różnych

przepisów prawnych jest przyczyną, że znika doraźny i bezpośredni sponsoring rzeczowy (np. uzyskiwanie żywności z marketów). Dodatkowo - panujący w społeczeństwie stereotypowy obraz osoby bezdomnej zniechęca ewentualnych sponsorów, a temat bezdomności czyni nieatrakcyjnym. Aplikowanie przez organizacje do różnych konkursów, w celu uzupełnienia podstawowej usługi wiąże się zwykle z obowiązkiem posiadania własnego wkładu finansowego w wymaganej przez ewentualnego sponsora wysokości. Wysokość uzyskanej dotacji jest najczęściej ograniczona przez równoczesne dotowanie dużej liczby wniosków złożonych przez inne organizacje. Równowaga finansowa organizacji może być naruszona również przy realizacji dotowanego projektu z przyczyn od niej niezależnych, na przykład z powodu dużej rotacji klientów.

Znaczącym problemem jest trudna współpraca ze służbą zdrowia w zakresie udzielania pomocy chorym osobom bezdomnym, w tym odmowy przyjazdu karetki pogotowia lub odmowy hospitalizacji. Równocześnie służba zdrowia oczekuje, aby placówki dla osób bezdomnych rozwiązywały jej problemy poprzez przejęcie i pełnienie funkcji o charakterze opiekuńczo-leczniczym.

Konkludując powyższe rozważania, można zauważyć podobieństwa w barierach i przeszkodach w rozwiązywaniu problemu bezdomności zarówno w Gdańsku, jak i w Koszalinie. Mimo różnego obrazu problemu bezdomności, doświadczeń i wprowadzonych rozwiązań innych w obu miastach, to właśnie różnice stanowią dodatkowy argument na rzecz współpracy, dając możliwość wymiany dobrych praktyk i doświadczeń, wzajemnego uzupełnienia działań i łączenia różnych możliwości zaspokajania potrzeb społecznych.

Jestem przekonana, że Partnerstwo zawarte między Miejskimi Ośrodkami Pomocy Społecznej w ramach projektu PO KL „WEKTOR ZMIAN” poszerzy o nowe elementy system rozwiązywania i łagodzenia problemu bezdomności oraz zwiększy jego skuteczność poprzez opracowywanie i wdrażanie standardów usług zarówno w Koszalinie, jak i Gdańsku. Posłuży także podnoszeniu kwalifikacji zawodowych pracowników socjalnych oraz pracowników instytucji i lokalnych organizacji pozarządowych pracujących na rzecz osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością.

Katarzyna Wilczak
Koordynator projektu
MOPS Koszalin
Bożena Dołkowska
MOPS Gdańsk

Z ŻYCIA PROJEKTU

Ekonomia społeczna w praktyce

21 września w Gdańsku rozpoczęła się wizyta studyjna do podmiotu ekonomii społecznej organizowana w ramach projektu systemowego ROPS „Profesjonalne kadry - lepsze jutro”. W wizycie uczestniczyło 25 przedstawicieli jednostek pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze

integracji społecznej. Wizyta rozpoczęła się od zwiedzenia Centrum Integracji Społecznej w Gdańsku Nowym Porcie prowadzonego przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta. W trakcie wizyty uczestnicy mieli także okazję do zapoznania się z programem CIS, jako podmiotu Ekonomii Społecznej oraz sposobami realizacji zadań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym.

Podczas spotkania zapoznano uczestników z interesującym projektem innowacyjnym realizowanym przez Towarzystwo Brata Alberta pn. „Gdański Model Ekonomii Społecznej” - w poszukiwaniu klauzul społecznych, metod i form part-

nerskiej współpracy m.in. lokalnych JST oraz instytucji rynku pracy i integracji społecznej wspierających podmioty Ekonomii Społecznej. Na koniec pierwszego dnia dyrektor Gdańskiej Spółdzielni Socjalnej - Dariusz Majewski przedstawił uczestnikom prezentację pn. „Pierwsze doświadczenia z praktyki, historia powstania, sposób organizacji i funkcjonowania, profil działalności, problemy organizacyjne i ich przezwyciężanie, szanse i bariery rynkowe spółdzielni socjalnej. Prezentacja wzbudziła wielkie uznanie w oczach uczestników.

Drugiego dnia odbyły się praktyczne warsztaty szkoleniowe pn. „Podmioty Ekonomii Społecznej i spółdzielnie socjalne, jako instrumenty przeciwdziałania wykluczeniu

społecznemu” prowadzone przez eksperta w zakresie przedsiębiorczości socjalnej, Jadwigę Pauli. Również drugiego dnia uczestnicy odwiedzili Schronisko dla Osób Bezdomnych Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta. Wizyta w placówce miała na celu zapoznanie się ze sposobem organizacji oraz metodami pracy socjalnej z podopiecznymi w celu motywowania ich do reintegracji społeczno-zawodowej oraz modelem kompleksowej aktywizacji społeczno-zawodowej osób wychodzących z bezdomności na bazie dobrych praktyk EQUAL.

W ostatnim - trzecim dniu uczestnicy odwiedzili Wielobranżową Spółdzielnię Socjalną „GDYNIANKA”, gdzie zapoznali się z działalnością spółdzielni, sposobami funkcjonowania i zarządzania (kalkulacja kosztów, przychodów i zysków), procesem planowania zadań, pozyskiwania zle-

ceń, zamawiania materiałów, organizacji pracy, kwestiami przezwyciężania trudności związanych z utrzymaniem się na rynku itp.

Wszyscy uczestnicy wysoko ocenili organizację wyjazdu oraz wartość merytoryczną. W przyszłym roku przewidujemy dwa kolejne wyjazdy do podmiotu ekonomii społecznej

poza region, na które już dziś zapraszamy wszystkich zainteresowanych.

Piotr Szeszko
Główny specjalista
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Gdańsk znany i... nieznan, czyli wrażenia z wizyty studyjnej: Ośrodek Pomocy Społecznej jako Centrum Aktywności Lokalnej

Drogi Czytelniku, zapraszam Cię na krótką „wędrówkę” po wartych odwiedzenia miejscach w Gdańsku. Pewnie byłeś już w tym mieście, a jeśli nie, to zapewne i tak bez wahania wymienisz atrakcje turystyczne grodu nad Motławą. Przecież każdy wie, z czego Gdańsk jest znany! Jest tam Długi Targ, Brama Żłota i Zielona, Starówka i „Żuraw”, a także Bazylika Mariacka oraz uliczki słynące z ekspozycji wyrobów z bursztynu... Niewiele osób jednak wie, że w pewnej niepozornej uliczce na Starym Przedmieściu, bardzo blisko Długiego Targu jest także jedno wyjątkowe miejsce!

To Dom Sąsiedzki „Za murami” i przyległa doń Galeria Sztuki, prowadzone przez panią Annę Staruszkiewicz z Nadbałtyckiego Stowarzyszenia Plastyków im. M. Mokwy. Galeria ta mieści się w „piwnicy”, ma surowy sprzyjający artystycznej twórczości wystrój oraz bardzo serdeczny klimat. W Domu Sąsiedzkim swoje miejsce do aktywności i spotkań znajdują różne osoby i grupy, bez podziału na płeć i kategorie wiekowe: jest tam Akademia Malucha i kursy komputerowe dla seniorów. W Domu tym odbywają się również: spotkania Forum Inicjatyw Społecznych,

warsztaty rysunku i malarstwa oraz eko-warsztaty, spotkania integracyjne i spotkania z paletą; konsultacje prawne, obywatelskie i z zakresu ekonomii społecznej i wreszcie: kursy (staże) wolontariatu oraz języka angielskiego i rosyjskiego (głównie dla seniorów)!

W tym niewielkim kubaturowo miejscu dzieją się rzeczy „wielkie”. Jest ono swoistą siedzibą i „sercem” Partnerstwa zbudowanego na nieco już niemodnym, ale bardzo silnym i ważnym fundamencie tożsamości lokalnej społeczności dzielnicy. Ludzi, którzy tam przychodzą i działają, łączy fakt zamieszkiwania w tej samej okolicy; wspólnota „dziejów” i teraźniejszości, które dotyczą ich w tym samym stopniu; tam dzielą się swoim czasem, pasjami, talentem, uwagą i „zasobami”, które noszą w sobie i którymi również są. Są także osobami, które chcą i potrafią, które mają potrzebę działania i aktywnego kreowania miejsca, w którym żyją i nie poprzestają na tej chęci.

Nie jest to miejsce bardzo popularne i medialne, ale jego animatorom nieszczerze na tym zależy. Od artykułu w prasie czy telewizyjnego reportażu wolą czyjś uśmiech, obecność lub czyjaś zmianę na lepsze. Oni wiedzą i wierzą, że to co robią - ma sens i przynosi dobre efekty. Każdy, kto odwiedzi Dom „Za murami”, posłucha tego, o czym mówią (i z jaką pasją) jego „lokatorzy”, na pewno przyzna mi rację!

Jest też w Gdańsku słynny Park Oliwski ze swoją palmiarnią i cieplarnią, szerokimi alejkami i smukłą bryłą Archikatedry w której słychać piękne brzmienie zabytkowych

organów. Jest jednak i inny Park, w dzielnicy Orunia, w którym szczególnie dobrze słucho się śmiechu dzieci i gwaru dorosłych. To Park Orunia. Zazwyczaj cichy, położony na górcie, nieco na uboczu, dzielący dzielnicę na część górną i dolną. Jednakże, gdy przychodzi maj, staje się miejscem tętniącym życiem, radością, muzyką i śmiechem. Dzieje

się tak podczas organizowanego od kilkunastu lat Wielkiego Festynu Rodzinnego w Parku Oruńskim. Sam fakt, iż w dzielnicy o której gdańszczanie mówili źle lub nie mówili w ogóle, owianej złą sławą, odbywa się impreza na tak dużą skalę; na której kolejną edycję czeka się już chwilę po zakończeniu poprzedniej, na którą uczestnicy wchodzą w wielkiej paradzie i podczas której tak dorośli jak i dzieci bawią się znakomicie!

Jeszcze większe wrażenie robi fakt, że w gronie organizatorów znajdują się podmioty tak „osobliwe” jak: Środowiskowy Dom Samopomocy „Nowiny” i Dom Sąsiedzki „Gościnną Przysiań”, a więc jednostki, które społeczna świadomość nie do końca traktuje poważnie. Ot, jakaś „światlica” dla osób upośledzonych umysłowo i jakiś dom, w którym w sumie nawet nie wiadomo co można robić. Przecież w naszej naturze leży to, żeby sąsiadów nie lubić lub przynajmniej nie zauważać, a już na pewno nie spotykać się z nimi. Tymczasem są to miejsca, w których nikt nie chce robić tego, co wydawałoby się robić „powinien”. ...i bardzo dobrze! W Środowiskowym Domu Samopomocy funkcjonuje grupa cateringowa „Apetyt”, która z powodzeniem obsługuje poważne kilkudziesięcioosobowe spotkania i konferencje (również te organizowane na „zewnątrz”). Inna grupa - zespół wokalny Sektor L4 nie chce śpiewać piosenek disco polo tylko tworzy własne teksty, komponuje własne melodie, a obecnie szykuje koncert piosenek Agnieszki Osieckiej w nowych aranżacjach!

Gościnną Przysiań to dwupiętrowy budynek, w centrum dzielnicy, który jest otwarty na wszystkich. Jest dla osób, które chcą porozmawiać przy kawie i dla tych, którzy wolą pograć w brydża; dla seniorów, którzy pragną „oswoić” Internet i komputer i dla

dzieci, które chcą w spokoju odrobić lekcje. Wreszcie dla tych, którzy chcą w przestronnych wnętrzach lub ogrodzie pobawić się z dziećmi lub zorganizować jakąś małą imprezę. Animatorzy tego miejsca są otwarci na potrzeby mieszkańców, znajdują (także dzięki ich sugestiom) nowe formy zajęć i możliwości wykorzystania tego miejsca. Od pewnego czasu na przykład prowadzone są tam dla młodzieży warsztaty z robotyki, a grupa dorosłych mieszkańców Orunii zbiera się tam, by wspólnie realizować wizję: „Moją Orunię widzę wielką”. Mówiąc o tych niezwykłych miejscach nie sposób nie wspomnieć o równie wyjątkowych organizacjach i osobach dzięki którym na Orunii „dzieje się” tak wiele i tak dobrze. Wymienię zatem Gdańską Fundację Innowacji Społecznej, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „Orunia”, portal społecznościowy „MojaOrunia”, gdański MOPS oraz panią Mariannę Sittek-Wróblewską, panią Janinę Liedtkę – Jarekę, pana Piotra Wróblewskiego oraz braci Andrzeja i Tomasza Stawickich.

W Gdańsku można również dobrze zjeść... i to niekoniecznie w słynnej restauracji: „Pod łososiem”, w której niegdyś produkowano również znaną gdańską Żłotą Wodę „Goldwasser”. We wspomnianej już dzielnicy Orunii, pośrodku nowego osiedla, mieści się Pizzeria Leone, prowadzona przez kolejnego gdańskiego społecznika - radnego miasta - pana Lecha Kaźmierczyka. O ile oczy dopieszcza piękny wystrój restauracji, żołądek radują bardzo smaczne i olbrzymie porcje, o tyle za serce chwyta bardzo prosty gest uczyniony w stronę tamtejszych dzieci, którego realizacją przyjęła już postać swoistego rytuału. Otóż wracające ze szkoły dzieci, niezależnie od wieku, jak po sznurku kierują się w stronę lokalu i otrzymują od personelu pizzerii darmową, świeżą bułeczkę, którą zwykle zaraz po otrzymaniu zaczynają konsumować. Powiedziałby ktoś: wielkie halo, manipulacja, ale czy znasz Czytelniku drugi taki lokal?!

*Jerzy Wójtowicz
Główny specjalista
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej*

Barierzy i ich przewyciężanie w kontakcie z klientem pomocy społecznej

W poprzednim numerze omówiłem definicję komunikacji werbalnej i niewerbalnej oraz bariery jakimi się charakteryzują. W aktualnym przedstawię kolejne zagadnienia związane ze sprawną komunikacją interpersonalną

I. Zasady prowadzenia rozmowy. Jak pokonać bariery komunikacyjne?

- Miej świadomość własnych celów, zamierzeń, cech, preferencji, motywów i temperamentu. Nadawca powinien wiedzieć, co chce przekazać odbiorcy.
- Uwzględnij chwiejność uwagi rozmówcy. Należy liczyć się ze zmiennością uwagi słuchaczy, selektywnością i przekręcaniem sensu naszych wypowiedzi. Przekaz powinien być precyzyjny (bez słów „śmiecici”).
- Licz się z uczuciami drugiej strony. Zwracaj uwagę na stan psychiczny i kondycję emocjonalną słuchacza. W wypowiedzi uwzględnij perspektywę odbiorcy, używając odpowiedniej argumentacji.
- Zwracaj uwagę na sens, a nie formę wypowiedzi. Treść powinna być odbierana w kontekście poruszanego zagadnienia. Błędem jest wyrwanie fragmentów przekazu z jego całościowego kontekstu.
- Spróbuj przyjąć punkt widzenia swoich oponentów. W sytuacjach narastającego konfliktu, przydatna jest chwilowa zamiana ról i spojrzenie na sprawę z pozycji partnera.
- Mów w sposób jasny i rzeczowy, pamiętając o właściwej kolejności informacji (ważne na początku i na końcu). Nieodpowiednio dobrana, zagmatwana treść wypowiedzi, popisy elokwencji, konstruowanie długich zdań, obniża efektywność komunikacji.
- Spójność przekazu słownego z mową ciała i tonem głosu.
- Umiarkowana skromność jest skuteczniejsza od przesadnej i robi lepsze wrażenie po fakcie niż przed nim.
- Bagatelizowanie swoich dokonań stanowi skuteczną taktykę autoprezentacyjną tylko wówczas, gdy słuchacz wie o Twoich sukcesach.

T. Harris stwierdził, że możliwe są cztery układy odnośnienia się do siebie i innych ludzi. Oto one:

- Ja nie jestem „w porządku”, ty jesteś „w porządku”.

Człowiek w tym układzie czuje, że jest na łasce innych, potrzebuje wsparcia, akceptacji i uznania. Ma nadzieję, że inni, którzy „są w porządku”, dadzą mu to wsparcie i akceptację, martwi się co ma zrobić, żeby je uzyskać. Okazuje innym, że nie uznaje swojej wartości i potrzebuje od nich akceptacji i wsparcia. Konsekwencją tego układu jest zachowanie uległe.

- Ja nie jestem „w porządku”, ty nie jesteś „w porządku”.

W tym układzie nie ma źródła akceptacji i wsparcia ani w sobie samym, ani w innych. Osoby w tym układzie porzucają nadzieję na szczęście i mogą się wycofać ze wszystkich związków. Nawet jeśli inni próbują im udzielić wsparcia i akceptacji, osoba w tej pozycji odpycha ich, bo sama nie czuje się „w porządku”. Okazuje innym, że nie uznaje ani swojej, ani ich wartości. Konsekwencją takiego układu jest manipulacja.

- Ja jestem „w porządku”, ty nie jesteś „w porządku”.

Człowiek w tym układzie odrzuca wsparcie i akceptację innych, ale znajduje je w sobie. Czuje, że najlepiej by mu było, gdyby inni zostawili go w spokoju. Jest bardzo niezależny, nie chce mieć do czynienia z innymi. Odrzuca poparcie i akceptację innych, bo oni nie są w „porządku”. Okazuje innym, że w przeciwieństwie do nich jest wspaniały. Konsekwencją tego układu jest zachowanie agresywne.

- Ja jestem w „porządku”, ty jesteś w „porządku”.

W tym układzie człowiek uznaje swoją wartość, a także wartość innych ludzi. Akceptuje sam siebie i innych. Potrafi dawać i odbierać akceptację. Pozwala sobie na zawieranie znaczących związków. Okazuje innym, że docenia swoje i ich silne strony. Konsekwencją tego układu jest asertywność, a co za tym idzie - rozwój bliskich, znaczących związków z ludźmi.

Dlaczego zachowujemy się agresywnie?

- Boimy się, że nie dostaniemy tego, co chcemy.
- Nie wierzymy w samych siebie.
- Chcemy zwrócić na siebie uwagę.
- Wcześniej okazało się to skuteczne.
- Chcemy zademonstrować swoją władzę.
- Chcemy wyładować złość, frustrację.
- Chcemy w ten sposób wywrzeć wpływ na innych.

Co ryzykujemy?

- Konflikty w stosunkach z innymi ludźmi.
- Utratę szacunku innych osób.
- Nie będziemy lubiani.
- Możemy wywołać agresję u innych i narazić się na przemoc.
- Nie osiągniemy zamierzonych rezultatów.

Dlaczego zachowujemy się ulegle?

- Chcemy uniknąć konfliktów.
- Boimy się utraty akceptacji ze strony innych.
- Boimy się reakcji innych.
- Uważamy takie zachowanie za właściwe (wychowanie).
- Chcemy w ten sposób manipulować innymi.

Co ryzykujemy?

- Utratę poczucia własnej wartości.
- Poczucie krzywdy, złość, frustrację.
- Zachęcanie innych do dominacji.
- Nagły wybuch agresji spowodowany kumulacją negatywnych emocji.

Dlaczego zachowujemy się asertywnie?

- Mamy szacunek dla siebie i innych.
- Pomaga nam to w osiągnięciu swoich celów.
- Nie raniemy innych.
- Mamy poczucie kontroli nad własnym życiem.
- Jesteśmy uczciwi w stosunku do siebie i innych.

Co ryzykujemy?

- Zmiany w relacjach z innymi.
- Etykietkę człowieka idącego przez życie przebojem.
- Będziemy nie lubiani za to, że wyrażamy swoje odczucia.

II. Techniki manipulacyjne i psychologiczne zasady wywierania wpływu w komunikacji.

Reaktancja – wszelkie zabiegi mające na celu odzyskanie wolności wyboru i swobody działania, zagrożonej przez kogoś, kto próbuje nam coś narzucić lub czegoś zakazać. Gdy czujemy, że ktoś wywiera na nas presję, zaczynamy się buntować, ponieważ nikt nie lubi być ograniczany.

Jeśli chcemy na kogoś wpłynąć, nie decydujemy za niego, lecz prowadzimy rozmowę tak, aby sam doszedł do wniosków, na których nam zależy.

Ingracjacja – „wkradanie się w cudze łaski”. Działanie mające na celu zwiększenie własnej atrakcyjności w oczach innych. Częściej ulegamy ludziom uśmiechniętym, sympatycznym, ładnym, zadbanym. Jeżeli chcemy zrobić na kimś wrażenie, staramy się zachować odpowiednio do sytuacji. Zasada ta dotyczy nie tylko wyglądu, ale także wyznawanych przez nas wartości. Konformizm opinii, postaw i zachowań dotyczy tego, co jest istotne dla osoby manipulowanej. Wymerne efekty uzyskamy również podwyższając samoocenę partnera relacji, przez podkreślanie jej zalet (schlebianie).

Zmiana poglądów – sytuacja, gdy uświadamiamy sobie sprzeczność pomiędzy naszymi przekonaniem a odbieranymi informacjami. Gdy zlikwidujemy, bądź znacznie ograniczymy nasz dysonans poznawczy, uzyskamy akceptację sytuacji oraz wzrost motywacji i zaangażowania.

„Byle nie stracić” – ludzi bardziej motywuje to, co mogą stracić, niż to, co mogą zyskać. Pokaż rozmówcy, co może stracić, co go ominie.

„Efekt utopionych kosztów” – ludzie uważają, że podjęte zobowiązanie, zwłaszcza to, które pochłonęło już pewne koszty, wymaga kontynuowania, nawet jeśli pojawiają się poważne trudności.

Zasada reorientacji - polega na wskazaniu kozła ofiarne-go by odwrócić uwagę od istoty problemu. Jest to sposób radzenia sobie w sytuacji konfliktowej.

Procedura etykietowania – proces naznaczania społecznego (etykietowanie). Jest to proces, w którym etykietę nadaje się osobom nie spełniającym oczekiwań innych – o nietypowym wyglądzie, zachowaniu, poglądach, odmiennym kulturowo lub rasowo, zachowaniem odbiegającym od ogólnie przyjętych norm. Bywa to przyczyną deprecjonowania jednostek i grup społecznych. Jest on też bazowym mechanizmem tworzenia stereotypów.

ZACHOWANIA AGRESYWNE	ZACHOWANIA UGLE	ZACHOWANIA ASERTYWNE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dominujemy nad innymi, czasami ich upokarzając. ➤ Bronimy własnych praw lekceważąc prawa innych. ➤ Podejmujemy decyzje, nie uwzględniające praw innych. ➤ Przyjmujemy postawy wrogie lub obronne. ➤ Nie słuchamy innych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nie przedstawiamy własnych potrzeb, poglądów i odczuć. ➤ Lekceważymy własne prawa, pozwalając innym je naruszać. ➤ Nasze działania nie pokrywają się ze słowami, co powoduje gromadzenie się złości. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wyrażamy własne potrzeby, poglądy i uczucia. ➤ Bronimy własnych praw, uznając jednocześnie prawa innych. ➤ Nasze stosunki z innymi ludźmi cechuje wiara w siebie.
KOMUNIKAT	KOMUNIKAT	KOMUNIKAT
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jest tak jak ja mówię, twoje zdanie się nie liczy. ✓ Ważne są moje odczucia, twoje się nie liczą. ✓ Ta sytuacja wygląda tak jak ja ją widzę, nie interesuje mnie, jak ty ją widzisz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Jest tak jak ty myślisz, nie to, co ja myślę. ➤ Liczą się Twoje odczucia, a nie moje. ➤ Ważne jest, jak ty widzisz tę sytuację. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Takie jest moje zdanie. ➤ Tak to odczuwam. ➤ Tak oto widzisz tę sytuację. ➤ Jestem ciekawy, jak się z tym czujesz. Spróbujmy znaleźć wspólne rozwiązanie.

Prawo kontrastu – gdy dwie rzeczy różnią się od siebie, percepcja różnicy pogłębi się, jeśli ujrzymy te rzeczy bliżej siebie w czasie lub przestrzeni. Np. gdy kupimy drogi garnitur, łatwiej damy się namówić na dodatkowe zakupy dużo tańszych dodatków, a sprzedawca zwiększy obrót.

Stopa w drzwiach – rozpoczęcie od prośby ustępstwa w drobnej kwestii, na którą partner na pewno się zgodzi, a następnie prośba o ustępstwa w poważniejszych kwestiach. Stosując tę technikę liczy na to, że osoba manipulowana będzie dalej konsekwentnie zgadzać się na jego propozycje. To działa, bo ludzie lubią być odbierani jako osoby konsekwentne.

Drzwiami w twarz – na początek wysuwana jest prośba bardzo trudna do spełnienia (duży zapas na ustępstwo), następnie wysuwa się prośbę łatwiejszą. Osoba manipulowana jest zadowolona, kiedy może coś „ugrać”.

Skubanie – technika stosowana w ostatnich fazach negocjacji, gdy porozumienie jest bliskie zawarcia, dokłada się jeszcze jakieś żądanie. Główną przyczyną skuteczności jest zmęczenie psychiczne drugiej strony. Jak przeciwdziałać? Obrócić żądanie w żart lub wysunąć swoje żądanie np. „Zgodzę się na to, pod warunkiem, że...”

Niska piłka – przedstawiamy pierwszą propozycję, która jest bardzo korzystna. Jeśli druga strona jest gotowa ją zaakceptować, okazuje się, że nastąpiła pomyłka (np. cena w kasie jest już inna niż na półce).

Próbny balon – „wysyłając balon” i obserwując reakcje partnera, można zdobyć informacje na temat jego celów i aspiracji w negocjacjach np. „Jeśli się zgodzimy na ..., to czy ...?”

Niepełne pełnomocnictwo – pozwala negocjatorom uzyskać psychologiczne zaangażowanie drugiej strony w osiągnięte już porozumienie. Należy upewnić się, czy partner ma odpowiednie pełnomocnictwa, jeśli nie włączyć do negocjacji decydentów.

Wyższa instancja – powoływanie się na bliżej nieokreśloną „instancję” (zarząd, komisja), która musi wyrazić zgodę na przedstawioną przez drugą stronę ofertę. Osoba stosująca tę technikę, gra rolę przyjaciela, chce pomóc i zależy jej na ugodzie, ale... np. „To nie ode mnie zależy, przedstawię waszą propozycję”.

Nagroda w raju - taktyka ta polega na obiecaniu nagrody w niedalekiej, ale bliżej nieokreślonej przyszłości, w zamian za bieżące ustępstwa (np. obietnica korzystnej dla drugiej strony długoterminowej współpracy, lub uświadomienie partnerowi, że w przyszłości może być różnie, dlatego też powinniście się skupić na teraźniejszości).

Zasada konkurencji – poinformowanie drugiej strony o posiadaniu alternatywnych, korzystniejszych możliwości. Wywieranie nacisku na partnera, aby obniżył poziom wymagań.

Zdechła ryba – wysunięcie zaskakującego żądania, nie mającego wartości dla przedstawiającego je, które stawia drugą stronę w niekorzystnej sytuacji. Przeciwdziałanie: dodanie swego żądania, lub akceptacja, ale za cenę pewnego ustępstwa.

Optyk z Brooklynu – dodawanie dodatkowych elementów do pierwotnej oferty, wykorzystując lęk drugiej strony przed powiedzeniem „stop”. Przeciwdziałanie: obrócić w żart, skoncentrować się na celu.

Rosyjski front – przedstawienie dwóch bardzo złych propozycji. Druga strona zmuszona jest do wyboru mniej złego. Przeciwdziałanie: zerwać negocjacje, obrócić w żart, przedstawić podobne propozycje.

Udawany szok – technika ta wywołuje niepewność u partnera, czy jego propozycja jest rzeczywiście nazbyt wygórowana.

Mój problem twoim problemem – wciąganie drugiej strony do „rozwiązania swojego problemu”, bez czego trudno będzie prowadzić negocjacje, odwołanie się do uczuć i potrzeby opieki. Przeciwdziałanie: zdystansowanie się od nie swojego problemu.

Wycofanie oferty – nagłe podważenie już ustalonych zagadnień, np. w trakcie negocjacji, partner stwierdza, że popełnił błąd i nie może zawrzeć niekorzystnej dla siebie umowy. Technika ta bazuje na poczuciu straty u drugiej strony.

Wilk w owczej skórze – uzyskiwanie informacji pod pozorem niekompetencji. Jej celem jest pokazanie naszej osoby jako nie radzącej sobie, chaotycznej i źle zorganizowanej. Zwykle usypia to czujność przeciwnika, druga strona jest skłonna do ustępstw, dzięki czemu można w trakcie negocjacji zmieniać zdanie i zaproponowane warunki. Przeciwdziałanie: skoncentrować się na własnych celach.

Dobry – zły policjant - jeden z negocjatorów jest agresywny i stawia stronie przeciwnej bardzo wygórowane żądania, stwierdzając, że jeżeli jego propozycje zostaną odrzucone, stworzy to bardzo niekorzystną sytuację. W pewnym momencie agresywny negocjator się wycofuje, a głos zabiera tzw. „dobry policjant”, który stara się szybko dojść do porozumienia prosząc o jakiegokolwiek ustępstwa, które zachęciłyby „twardego negocjatora” do kontynuowania negocjacji. Przeciwdziałanie: jeśli „zły” wybuch gniewem, uczynić to samo, odmów negocjacji w obecności „złego”.

Podpuszczanie – jest to technika uwodzicielska. Polega na dowartościowaniu partnera i wpłynięciu na niego w ten sposób, by był „naszym człowiekiem” podczas negocjacji.

Podsumowanie

W powyższym materiale starałem się wyjaśnić wiedzę i narzędzia, które mogą okazać się przydatne w codziennej pracy zawodowej służb społecznych. Zachęcam Państwa do zgłębiania tematu komunikacji interpersonalnej. Warto pielęgnować właściwe umiejętności w kontaktach z innymi i pracować nad poprawą błędów, które popełniamy. Dobre umiejętności interpersonalne przekładają się również na pozostałe dziedziny życia społecznego, dając nam możliwość budowania partnerskich relacji w związkach z bliskimi oraz ludźmi spotykanymi na drodze życia.

Ziemowit Pawluk
Główny specjalista
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

patronat medialny
TVP SZCZECIN

patronat honorowy
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

www.dajimszanse.pl

**Niepełnosprawni
dają z siebie
wszystko.**

**Daj im tylko
szansę.**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Urząd Marszałkowski
Województwa Zachodniopomorskiego

Profesjonalne kadry.
Lepsze jutro.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Biuletyn współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Urząd Marszałkowski
Województwa Zachodniopomorskiego

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
ul. Korsarzy 34
70-540 Szczecin

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

